

Hoorte Elnu

Jõulunumber 1924

„Kristuse ja koguduse eest“

Eesti Usklikkude Noorte (Uskude waheline) C. E. Liit.

Juhataja: K. L. Marley — Tallinn, Kotsepu tn. 6—2

Kirjatoimetaja: J. Peipmann — Tallinn, Allika tn. 5—6

Laekahoidja: A. Pitkjaan — Tallinn, Siimeoni tn. 19—2

„Noorte Elu“ — toimetuse aadress: Tallinn, Iisraeli tn. 12—6

„ „ — talituse „ „ Luise tn. 11

„ „ — kirjad „ „ Postkast Nr. 284.

„Noorte Elu“

on meeldiv 20 leheküljeline Eesti usklikkude noorte ajakiri, mis ilmub 10 korda aastas. Sisaldab enefes rohkesti waimulikke artikleid, jutustusi ja luulet. Raastöölisteks on pea kõik Eesti C. E. töötigijad noorpoolased. „Noorte Elu“ on piltidega rohkesti kaunistatud, üleswõtteid kodumaalt, ja töötigijalt, kui ka wälismaalt j. n. e. Peale selle iga kuu eriwäriline kaanepilt.

Ehk küll hinnad mõneski asjas on tõusnud, nagu klisheedel ja paberil — jääb „Noorte Elu“ hind ikka endiseks. — Makjab aastas

liht paberil postiga . . 130 mk. postita . . 120 mk.

heal paberil „ . . 200 „ „ . . 190 „

Wälismaale liht paberil 180 mk. heal paberil 250 mk.

Teie wõite teha suurt ja õnnistusrikast tööd „Noorte Elu“ laiali laotades oma ümbruses. Roguge talle tellimisi tuttawate ja tundmatute ringkonnist, müüge ka üksikuid numbreid. Tellige „Noorte Elu“ endale, laotage teda laiali.

Kõigile C. E. lastele

Tere tulemast Narwa

ülemaalisele C. E. waimulikule konwerentsile!

Ürgem aga unustagem palumast, et Jõhanda õnnistused meie üle rohked wõiksid olla — ja seda ka Narwa linnale.

Konwerentsi aeg 27. ja 28. detsemberil s. a.

Palume aastatellimistega rutata, et saatmises wahet ei tuleks, ning kessel weel arwed õiendamata, seda wana aastas teha.

Talitus.

Noorte Elu

Gesti Usklikude Noorte C. E. Liidu hääletandja

Nr. 10

Neljas aastakäik

1924

On tulnud.

Miljonitele on teatavaks saanud see rõõmu sõnum, mida inglid kuulutasid Betlemma väljal karjastele esimesel jõuludõöl. „Kristus on sündinud“, Igavene Jumal on lihasse tulnud. Kuu aega on prohvetid Ta tulemist ette kuulutanud. Juba oma sündimisega tõi Ta püha tõe, mis on warjatud ilma eest ja ilmutatud Jumala sulastele — walge ette. Ta tuli käsku ja prohveti kuulutusi tõeks tegema. Mis Kristuse kohta on ette kuulutatud, need on Tema eluga tõeks tehtud, alates Ta sündimisega Betlemmas. Iga uskliku süda on rõõmus, et ta Kristusega igawest tött on wõinud omandada. Eesjama oli ka tõsine Jisraeli rõõm, mida waga Siimon ja Anna wotasid (Luuka 2:25). Karjased läksid rõõmuga alewisje waatama, mida nad olid kuulnud ingliltel väljal, ja kelle leidsid nad weiste laudas. Kaunim lapsuke magas mähitult sõimes heintel, nii kui inglite märgusõnas oli (Luuka 2:12). Nii halwal kohal, kuid siiski jumalikust aupaistusest ümbritsetud Ta on tulnud, kõlas waikselt karjaste südamest, kui nad sõime juurest lahkusid. Tulnud meie sarnaduses meile wennaaks saades.

Wäike oli see hulgake, kes maitfid esimest jõulurõõmu, kuid see rõõm oli neil südamlilik püha ja tõsine. Kalleid jõulupühi peawad praegu miljonid, aga mil wiisil?

Jumala Poja, Tema sündimise, elu ja surma kohta kuuleme pöwraheid kõnesid ja seda neiltki, kes ise kristliku kirikonna alla kuuluwad. Ei neil waestel ole aimugi weel, mis tõsine jõulurõõm on. Wälise kristliku kätte all elawad nad paganlikku elu, mille kurwad tagajärjed awalduwad pea iga pühade ajal. Ehk küll Jumala armastus Tema Poja läbi kõigile inimestele on ilmunud, siiski leidub inimesi, kes sellest midagi ei tunne,

ja neid on nii palju. Jeesusel on nende majades sama wähe ruumi, kui kuninga Heroodese palees ehk juudid-rabide majades. Paljud ei falli praegu jõululapsukest isegi oma weiste laudas. Kõikide heaks ja õnnistuseks on Ta maailma tulnud, aga wäga wähe on neid, kes Teda wastu wõtnud. Siiski on neil rõõm seda teada, et usklikud inimesed Jeesuse sündimise mälestust ligi kahetuhanda aasta kestwusel mitmesuguste aegade jooksul ikka südamliku rõõmuga ja muutmatu tõsidusega on pühitsenud. Tahad ja sõber tõsist jõulurõõmu maitsta, siis pead esmalt nende usu sisemised allikad üles otsima ja leidma. Neile on jõululaps Jeesus tulnud südamesse, majja, nende pühade pidamise, jumalateenistusse ja ka igapäewajesse ellu. Ja seepärast on neil põhjust pühade ajal kogu koguda, et oma Issanda sünnipäewa mälestust palwe, tänu ja kiituse lauludega üksmeeles ja armastuses pühitseda. Uskliku pühad on hoopis teised kui uskmatuil, kes ainult liia jõõmise, joomise ja prassimises neid kalleid päewi ära raistawad. Neil on midagi paremat kui lihalik jõõmine — joomine. Jeesus on tulnud neile elu ja kõike rohkesti tooma. Armas wend ja õde, mõtle, sinul on Jeesuses kõik, mida tarwitad. Paljud usklikud ei tunne küll täiesti mitte seda rõõmu, mis Jeesus meile wõib anda. Seepärast on nende kiitmine kui ka kurtmine ainult oma wiletsast seisukorrast ja liha nõtrusest. Kõik Jumala headus ja heldus näib kui unustatud ehk kadunud olema. See on kurb tunnistus, et nad alles liha järele on elamas. Mitmed usuwad ainult kirjatähelikult, et Jeesuse lihasfetulemine muud ei ole, kui neitsist Maarjast sündimine. Et Jeesus Püha Waimu läbi nüüdki uskliku südamesse tahab tulla, seal lihaelu hulka mõista ja ära kaotada (Rooma 8:3—10), niisugust usku on wähe leida. Wiikaua kui ja seda ei usu, elad ja alles lihaelu, mis Jumala

meelepäraft ei ole. Palju on neid liikmeid, kel ainult nimi on, et nad elavad, kuid nad on tõepoolest surmahüft pärit (Jlm. 3: 1. Rooma 7: 24). Kristuse ihu liikmed on need usklikud, keda Jumala Waimu läbi juhataatfe, kelle südamel Kristus usu läbi wõib elada. Mii tunnistab pühakiri. Usud ja feda ja igatfed omale niifugust õnnistust ja elu, siis annab Jssand sullegi ühe-tähtfa aja, mil sinu usuelus palju teisiti muutub kui enne. Elawa wee jõed jookfewad siis sinu ihust (Joh. 7: 38). See on tõfine jõulurõõm, kui Jeesus neis ja nemad Temaš wõiwad hingata. Püüdtem sellesfe hingamisse saada, ärgu ükski selle sõna põlgajaks jäägu. Jeesus on see sõna, Ta igatfeb ju südant omale eluajameks. Ta on sinu Jssand, kes tulnud sind õnnistama. Manda omad põlweid ja süda, ja tule tõffise palwega waimus Tema ligi. Tule, kes sa iial oled!

Inimesed on Jeesusest wäga kaugel. Nad nagu kardakfid Ta ligi tulla. Jfegi usklikud. Jeesus on meile tulnud, et meie Tema juurde müüd tohime minna. Tohime usuf Ta pühi haawu puudutada, Ta jalge ümber kummardades hakata, oma igatfewa palwega otfe Tema südamesse tungida. Oh kui palju tarwidusi on, mida usklikud püüawad inimeste kaudu rahuldada, nii wähe kui see ka torda läheb. Üks sala wägi on aina walwel selleks, et usklike Jssandast kuidagi eemal

hoida. Aga tänu Jeesusele, et Temaš üks imewägi on, mis meid Tema poole tugewasti tõmbab. Kõiki neid, kes mitte omast jõust ega tarkuseft, waid ifka ainult Kristuse läbi tahawad usuelu elada. Jeesus on tulnud kõiki kuradi tegufid inimeste juures ära rikkuma. Kui on sinu süda millegi asja päraft kurb, tungi palwes Jeesuse ligi, ja sa tunned oma südamel jällegi jõulurõõmu. Teie, kes Jeesuse omad, Tema were läbi ostetud, kiitke ja austage Teda ja tunnistage neile, kes elavad alles ilma õnnistufeta pimedufe wõimuses ja kaduwa rõõmu üirikises maitsemises. Jeesus on tulnud ka neid üles otsima, nagu Ta meid on õstunud ja leidnud. Temal on rõõm iga kadunud lamba üle, keda Ta jälle oma karja juurde wõib tuua. Olgu Tema rõõm ka meie rõõm, Tema roog olgu meie roog meilgi jõulupühil (Joh. 4: 32—35). Waata, põllud on walged lõikusele. Kõik läheneb oma täiufile, nii headus kui kurjus. Suur hull rahwast, noori ja wanu sammub kiireft Jumalast ifka kaugemale, surmale ja igawefele hukatusele wastu. Kõik meie pühad ja pühapäewad pühendatagu Jssanda teenistusele hingede päästmiseks. Helisegu siis, usklik, sinu suust ja südamest kaunid jõululaulud, kõned ja palwed Jeesuse armu auks ja paljude õnnistuseks.

Selleks õnnistagu meid Jeesus ife! Joh. P.

Petlema rahu.

Kui fajab lund, kuidas liiglewad lumehelbed tafa maha katteks mustale maale. Sügifest paljaks mustaks tehtud maapind omandab ilusa kuue — walge puhta. Ja kuhu see imelik waip ei ulata, küll sambla fodd, küll kahifewad pillitroo=wõfad, küll wäljad ja metsad, ootawad teda.

Ühes temaga on tulnud kaasa pühapäewfust, ühes temaga on laskunud waikus ja rahu üle maa. Waadakes kord talwe päewa wõi ööd me põhjas, ja tundkem feda rahu, mis walitseb selles.

Rahu, on's leida feda ilmast.

Waadates tänapäewal maailma pilti, siis leiame, et see kiirgab wärwes, kus puudub igasugune kokkukõla ja rahulik toon.

Politiline ilm on imeliselt kirju, rahutu. Ehk küll tumenemas maailmajõja metsikud toonid, wärskenewad need uute wast puhkenud sõdade ja rahutustega.

Küllalt on heatahtlikku püüet ja tööd selleks, et kuidagi faawutada maailma rahu. Kuid lõplikult kättesaamatu see. Küll walitseb waikus, kuid kes wõib kindel olla, et jälle ei löö lõkkele sõja tulekahju leegid ja „elajas“ inimeses ei alga oma murdmistööd.

Majandusilm, ei selleski waikset arengut, waid rahutus, askeldamine, rutt, tõufud ja wajumised.

Rumsti-ilm — wist kõige rahutum juba ammudest aegadeft ja wooludeft, käsitum omis õstfimestes. Tänapäew niifama.

Waadates inimest, kes neis ilmales liigub leiame, et ta on rahutu ja närwiline. Ei ole püfifuust, ei maldamist, rutt, askeldamine, lõbutfemine.

Kui palju meeletel olewaid hingi — kui palju

neift ei lahku igawikku „waba surma“ läbi. Kui oleks wõimalik nende hingi waadata, kes jõuaks feda meeletelikkust ja rahutust kirjeldada. Et wabaneda sellest — ära sellest elust, surmawalda. Petunud rahuõstfjad.

Noorjugu — ka see on kaotanud oma rahu, ka sellegi õstfimesed on rahu järele wälja strutatud.

Waadakes meie tänapäewa lõbustufi ja neid paiku! Miks need?

Eks ole need nende hulkafe rahulduspaigad — sõna tõstfemas mõttes. Wõtkem neilt need ja teete weel õnnetumaks. —

Kuid on's nad rahulduspaigad? Wähe küll! Wähe leidub rahu neis, ainult mõni minut wõib unustada rahutust ja surmata kaebawat südametunnistust — ning rõõmus ja õnnelik olla. Kui oleks wõimalik nende hinge päraft lõbustust waadata — misfugune suurendatud rahutus ja ahastus. Kuid nii edasi üheft — teife, kuni eluküünal kustub, warem kui määratud.

Rahutud noored ja ka wanad!

Milles peitub maailma ja inimese rahutuse olulisem põhjus?

Nii lihtne on wastus sellele jumalikult seifukohast: Patt! Mitte küll moodne sõna, ka ammu kõrwale heidetud. Kuid eks ole tõde alati walus — seepäraft kõrwale see.

Läbi aegade ja inimeste on kõlanud inglite hüüd Petlema wäljalt: „Mu olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest hea meel!“

Lähenevail rahupäewil kõlab see hüüe jälle meile kõrwu: Maa peal rahu!

Eks ole see wale.

Antik-ilmast kultuuriliseft, kuid waimliselt pimedal ööl, kõlas see hülle: Maa peal rahu!

Oli see wale?

Ei! sest kefet rahutut inimmerd sündis rahutooja ilmale ja seega oli rahu maa peal.

Omas mehe-
eas sõnas ta kord:
„Rahu jätan mina
teile; oma rahu
annan ma teile,
mina ei anna teile
mitte nõnda, kui
maailm annab.“
(Joh. ew. 14:27)

Sõnad, misju-
guseid keegi teine
pole wõtnud welda.

Temas on ra-
hu maailmale ja
inimesele. Ühen-
dus temaga awab
rahuweed meile.
Ühendus temaga
lõpetab wihawae-
nu Jumalaga ja
rahu asub kohale.

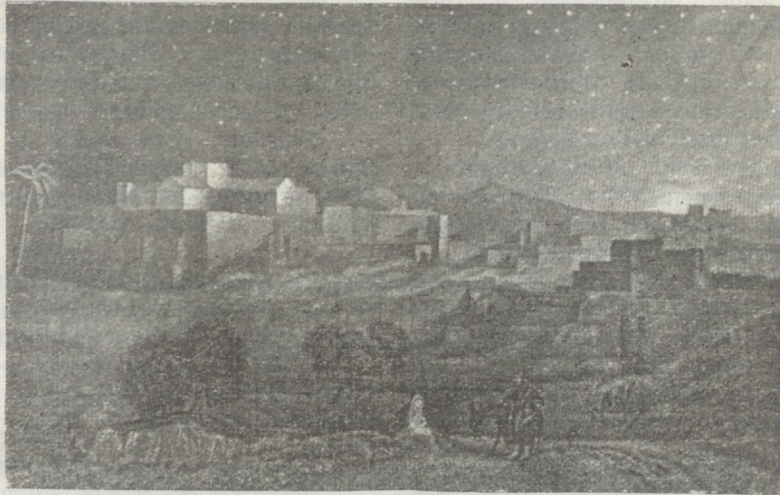
Sest lepitusele järgneb rahu.

Kui juhitakse poliitilist ja majanduslikku elu Tema
põhimõtetal, oleks ammu kadunud rahutused ja we-
reojad, waewad.

Kui oleks kunft andunud Temale, ei oleks as-

jatut otsimist ja püüdmist, imeliselt suur, rahulik ja
ilus oleks ta olnud.

Kui elaksid noored Temale — poleks waja asja-
tut lõbutsemist ja jõu kulutust. Õnnelikkudena, ra-
hulikkudena läheksid elust läbi.

Petlemm öösi.

Kristus sündis
lõunamaa pime-
das öös rahu-
toojana ilma. Ja
ta igatses igasse
pimedasse süda-
messe jellesugusena
sündida.

Lubada on sinu
ast!

Miljonid on
lubanud ja ta on
toonud neile rahu!

Miljonid on
pannud oma elu
ta jalgele, ta on
neid õnnelikuks
teinud!

Miljonid on wõinud waigistada oma südant ta
südamel juures!

Miljonid wõiwad praegu sest tunnistust anda,
et ükski Jeesuses Kristuses on meie jää-
daw rahu.

Rakles Woldemar.

Kus rahu?

Ma otsisin rahu, mu süda
Täis abitud ahastust waewles mu sees;
Öös pimedas sünges ei ühtegi rada —
Ei ühtegi tähte taewaste sees.

Samm edasi — öö mu ees sügaw ...
Ja taga — seal haigutaw pattude töö ...
Üks minewik leinaw ja kaebaw —
Täis oigeid ... üks walude öö ...!

Miks elan maailmas? — Eks pole
Üks mõttetus, üldse see weel!
Kuid surra! ... see siiski nii kole —
Hing pole ju lepitud weel.

On õhtu. Ent päikese kullast
On üleni karratud weed,
Ja kauget wajuwat päikest
On piiramad helkijad keed.

On's rahu su's, meri mu meri --
Ons waiksust su põues ka mul?
Ja taewad, kus angumas weri —
Kas sirawad tähed ka mul?

Oh meri, su uinuwal pinnal
On näha nüüd peegililik läik, —
Kuid hommik — siis wahusel pinnal
Kole alanud lainete käik.

Küll waiksus nii sügaw, mis ülal
On taewaste hoonete sees,
Kuid püha, jah püha on Jumal —
Ei puhas ma pole Ta ees.

Öö. Täna wail tühjel ma tammun.
Mu hinges ka öö, ta warjud nii sünged ...
Jõud raugenud, nõrkenult sammun,
Kes mõistab mu hinge, et walud seal kanged?

Wist keegi! ... Jah ükski ma sammun,
Ilm tühi ja õudne mu ees,
Kui linngi, kus kesköö tullen
On waibund kõik elu ta sees ...

Ja siiski! Sel pimedal tunnil
Üks täht mulle särama löi,
Tal jälgisin sisemal sunnil —
See täht mind ka sõimele tõi.

Jah mujalt ma rahu ei leidnud,
Kui ainult mu Päästija sees,
Kes mullegi südame sündis —
Ja peletas pimedada öö.

Mu rõõmulaul kostku nüüd Sulle,
Kes halastust armu küll töid!
Päew uus on alanud mulle,
Kui hinge Sa uueks mul löid.

P. Sink.

Wabaduseft.

E. Mill.

Alastatuhandete eest oli see.

Mäekitsufes, mis Põhja-Kreekamaad Kesk-Kreekamaast lahutas, seifid wõitlusewalmilt kats sõjawäge. Weriseks taplusüks olid nad kogunud siia, Kreekamaa igawesti naeratawa taewa alla. Teinepool — Persia lõpmatud wäehulgad: nad tulid, et rööwida kreeklastelt nende wabaduse, õnne, ja teinepool — wäike hulgake kreeklasi: nad tulid, et kaitsta oma wabadust, õnne.

„Andke omad sõjariistad käest,“ ütlesid perslased. — „Tulge ja wõtke!“ oli wastus. — „Meid on nii palju, et kui meie omad nooled teie peale laseme, siis katawad nad päikese teie eest.“ — „Seda parem: siis sõdime warjus!“ —

Mees mehe wastus — nii seifid nad mäekitsufes. Perslased wõisid tungida peale ainult wäikestena hulladena — ja nende surmuhädad kuhjusid kreeklaste elawa müüri ees. Mõjutatud kõik katsjed sellest murda läbi.

Uga leidus äraandja. Teid raskeid, falsulisi, wiis ta Persia wäehulgad omi wendade seljataha. Kui kreeklased neid seal nägid ilmuwat, said nad aru, et mäng oli lõppemas. Kiirelt taganemate wendade seljatagust jäi kaitsma Sparta linna kuninga oma mõnesaja mehega. Nad teadsid, et lähewad surma, aga teadsid ka, mis eest. Üks haawal tapeti nad wihaste perslaste poolt. Hiljem ehtis seda kohta lihtne mälestusmarmas pealkirjaga: „Mine, rändaja, üttele Spartas, et me langetime oma kohut täites.“

Leheküljel Kreekamaa wabaduswõitlustest on see.

Wist küll ükski jõud ei ole liigutanud nii sügawalt kõigi aegade rahwaid, kui tung wabadusele. Rahwa kaunimad tunded ja aatelifemad hinge põhijooned on paljastunud neil tundidel, kus ühinefid sõbrad ja waenlased, unustades omawahelised tülid, et astuda wälja ülima ja kallima eest, mida tundsid.

Werised leheküljed on need rahwaste ajaloo — aga ilus oli see weri.

On mil waja otsida näiteid kaugelt? Tuletada meelde Messena aastakümneid kestwat wabadusheitlust? Mõelda Kartago surmawõitluse peale Rooma üliwõimu wasta? Ja muud? Eks seisa meie ise haudadel, kus puhkawad igawest und wabaduswõitlejad? Eks uinu aastasajad juba me nullas need, kes töid oma elu ja were ohwriks Eesti tõuswa wabaduskoidu eest; koidu eest, mis tol korral tõusis ja kustus weres?

Wõi peaktime weel muil aladel otsima näiteid selleks, kui suurt osa on etendanud inimkonna elus see nõiasõna „wabadus“? Kas peaktime meelde tuletama sotsiaalset wõitlust, mis haaranud möödunud aastail meie mitmegi ellu nii walusalt? Eks peaktime juhtima tähelepanu selle hiiglawõitluse peale, mis on ammu, ammu juba pidanud naine, et wabaneda mehe toorest, elajakultust orjusest?

Almaeagu: elame igauks ise läbi selle sõna elulise tähtsuse eneste elus, hõifates, nähes ta täidminekut; kaewates, nähes ta kättejaamatust.

*

Mul, mil elame, peab raskest wabaduswõitlust me noorsugu. Tseiseiswuse leheküljel on keernud meie elu, ülesandeid ja soowe isefuguseid on ta paifannud mu hinge.

Minewik on meid waimliselt mitmeti orjastanud. Balju traditsioonilist, elujõuetust roostet lasub me hingedes, mitmed wale arusaamiused peituvad me kaswatuses, wõõrad me noorte hingeelule.

Tsegi kõige pühama, millest teab rääkida inimsugu — usk — toodi tule ja were abil; lämmatama raudrõngana surmas ta hinge waba arenemise ja lennu. Kuigi aastasajad meid temaga lepitafid, kuigi osalt omas teda hing — ometi jäi jala aine, et süin, kõigile pühama nimel, jaadeti forda kõige rüwetum hinge ja wabaduse wägistamine. Tundus fooli pinkidel, tundus kiriklikes kombeis selle ristiniimeste tegemise mõttetuse ja alatus.

Wälja sellest igawast, lämmatawast orjusest! Astuge me noorsoo ringidesse, seltsidesse, ettewõtteisse — igalpool leiata salawiha kõigi nende mine-

wifu ahelate wastu; piilet — neist wabaneda!

Ja me terwitame neid wabaduswõitlejaid! Ühes nendega tahaksime me astuda, surmates kõik, mis wägistab hinge ja isiku, olgu see kõige roojasem ehk kõige pühama!

Wabanemise ajajätkudel langewad kõlisedes ahelad. Meed on purustamise ajajärgud.

Nad tarwitawad hinge jõudu, paatost. Ja sellega ühes muutuvad nad ühekiilgeiks. Sest sügaw, tõsine waimustus on peaeagu ikka ühekiilgne.

Nii on ikka purustatud ühes halwaga ka palju wäärtuslikku. Ainult seepärast, et ta nii ligidalt näis olema seotud selle halwaga. Puudus rahu, külmawerelus, et näha neis kahes, mis ehk awaldufid

Ah, et need noored hinged!...

Ah, mispäraast walged roosid
Tallatud põrmus on maas?
Waluga nuttes nii küsid,
Hoides üht närtsinud käes.

Ah, mispäraast murdnud tormid
Ilu sees õitsewaid puid?
Näha jäid werised armid,
Siis kui nad närtsima löid.

Ah, mispäraast noored hinged
Ilusas õitsewas eas
Juba on saatana wangid,
Purustud tihti ta käes.

* * *

Õrnalt üht walget lille
Põrmu seest tõstame nüüd;
Wõib olla lõhnab ta jälle,
Siis kui on pestud kõik süüd.

Katsume olla kui tugi
Maru sees purustud puul,
Walu, mis weriseks tegi,
Kanname südame jõul.

Ah, et ju need noored hinged
Wabaks saaks waenlase käest!
Wõidule jõuaks, kes wangid,
Kolgata rist saaks neil wäeks.

M. K.

nii ühiseis põhijoontes olulist lahkiminekut, nii olulist, et üks neist oli muutunud elu surmavaiks ahelais ja eeltingimiseks.

Sellest — see wiha paljude elus, mitte ainult kirikliku, kivistunud „ristiusu“ vastu, waid üldse usu vastu, mis seotud Jeesuse, kui Lunastaja nimega. Kuna need kaks — kiriklik ristiusk ja Jeesuse õpetus — põhijoonis ühtlased pealt näha, ometi ükssteisest eluliselt nii kaugel, kui — orjus ja wabadus!

Wabadus on sisemine läbielamine. Ta ei tarwita wäliselt reklaami, suuri sõnu. Ta wõib wäliselt paista nagu piiratuna, kitsais raamidest liikuwana. Sisemine jõud on wainne.

Alga sisemises läbielamises sünnib wabadus, mis peab olema elujõuline, wabadus, millele wõib asetada uus, sotsiaalne ilmaford. Ilma tõsi wabaduseta ei ole sotsiaalsust, õnne, ja ilma sisemise läbielamiseta ei ole wabadust.

On aegu, mil jeda märkawad rahwaste juhid. On aegu, mil nad oma reformide kokkuwarisemise ees seisest aimawad, et tõsine seltskonna ümbermoodustus algab seestpoolt — seltskonna hingelises uuestisünnis. Nad tunnewad jeda, samati nagu nad oma jõuetust sellel alal tunnewad.

Nagu oleks selles midagi uut? Nagu ei oleks juba aastatuhandete eest julgelt ja rahulikult wõeldud wälja sõnad, mis on tänini saatuslikuks nurgakiviks rahwaste elus, nurgakiviks, mille vastu puruneb ühede elu ja õnn, ja millele teised asetawad oma elu ja õnne.

„Teie peate ülewalt sündima“ — ütles Jeesus.

Tunnul, mil see unus, muutus risiust orjuseks. Me terwitame selle orjuse surmatundi! Alga wälja tahakime me tungida — tõsiõle, ja tõsiõle wabadusele — läbi hinge uuestisünni! Wäljapoolse kivistunud õpetuskogusid ja paatoslikke lauseid.

Ammu oli see, kui wõeldi wälja need sõnad. Alga oleme ford niisugused: ifegi aastatuhandete kogemusel jätawad meid tihti narrideks.

Ra surnud kala paistab wabana, kui liigub alla wett. Alga ainult end woogudest kanda lastes on ta waba! Petlik wabadus.

On tuhandeid noori, kellel sellest küllalt näib olema wabaduseks, kui nad seltskonnaga kõik narrused wõiwad kaasa teha. Wastu astuda teistele — seks ei oleks neil iial jõudu. Nad on surnud kalad, samati wabad ja samati wabaduseta.

Jhadest piitsutatuna liigume ahelais. Sügawamale ja sügawamale. Dõ tumedaisje warjudesje kaowad „noored raugad,“ huulil kõlawad sõnad wabadusest ja jõust.

Kas ei aima me hing, et terve me senine seltskondlik wabadusmõiste asetub mitmeti walele? Ja kas ei aima me hing, et tulewiku kõlblikest ja sotsiaalseist katastroofest ei päästa meid ei „ilu-eetika,“ ei ka ükski teine wäline reform.

Kui me mitte wälja ei suuda tungida kõigist minewiku walest Selle jalgele, kes sejab ajaloo pöördepunktil, ja kellest juhata tud tee tõsiõle wabadusele on wabastanud tuhandeid noori igas ilmakaares.

„Teie peate ülewalt sündima!“

Seft kaks külge on wabadusel, jaataw: teha kõik, mis tahame, ja eitaw: tegemata jätta, mis me teha ei taha.

Täielik wabadus, nagu teada kujutawad endile ette paljud, on elu ilma tulewikuta. Temas ei sünni midagi wäärtuslikku. Wäärtuste loomine nõuab enese piiramist, lahtiütlemist asjust, mis takistaks sellel tööl. Mii on sündinud kõik, mida hindame, olgu spordi, kunsti, politika ehk teaduse alal. Milline lahtiütlemine oli Immanuel Kanti elu; milliseid ohwreid on pidanud tooma kõigi aegade ülesleidjad wäärtuste loojad!

Ahelais on sündinud elu kaunimad wäärtused. Ja ometi olid nende sünnitajad — wabad sõna sügawas mõttes. Wabalt walisid nad endile ahelad, wabalt sammusid endale määratud sibile — ja nende mälestus waimustab nende järeletulijaid.

Wabad olid nad — seft ükski ei sündinud neile peale töö ja eneseohwerdamise raskeid ahelaid. Seepärast

oli nende töö ka wäärtuslik. Wabad olid nad — seft igal minutil oleksid nad wõinud endile wõelda lahti oma elu tööst ja eneseohwerdamisest.

Ra Jeesus tõi inimkonna ellu ahelad, risti. Alga Temagi tõi nad — ainult neile, kes on tugewad küll walima nad endile wabalt. Neile, kes on wabad küllalt, et wõta eneste peale ahelaid. Ja selleks tahisigi Ta teha neid kõige pealt wabaks wiies neid läbi hinge uuestisünni! Wabadena tahtis Ta neid. Ja ainult neile on usk wäärtuslik, usu nõudmised — arusaadawad; teised, kellele nad peale sunnitud, on õnnetud orjad. Tunneme kaasa nende wabaduswõitlusele.

Jkka on olnud neid nürimeelseid, kes pole mõistnud elu ilu ega wäärtust, mis oli täis keeldumist, enese piiramist. Alga päikese abil elawad pimedadki — mis sellest, et nad tema ilu ega wäärtust ei aima!

Ja nii saab see ikka olema! Suguelu madalikud ja kõrtside letitagusel on ikka täis nürimeelseid õnnetuid, kes hoopewad wabadusest, wiibides kurnawais ahelais.

Kas peaks nende naer, pilge ja loogikata õhusel segama teisi, kes on enese hinges läbi elanud õige wabaduse õiget ilu ja suurust?

A. Liblik Jordani ääres.

Sellele wabadusele kutsume oma nõorfugu. Keite makfab see hüüe, kes pärast seedimist ja suguelu otsivad veel murdki otstarwet elus.

See wabadus on sifemine läbielamus. Ta wiib läbi hinge uuestisünni. Aga ta on enam kui piibli-

lised jõud: ta üle langeb wari Kolgata ristilt, mille sureb Jumala Poeg. Ja tunnil, mil noor sellele wabadusele tungib, kokku saades oma hinge sügawusis oma Lunastajaga, algab ta igawene elu.

Sest tõsine wabadus on ka waba surma wõimusest.

„Mis teie arwate Kristusest?“

D. Moody jutlus. Tõlkinud A. Silbos.

See küsimus puudutab iga inimest. „Mis teie arwate Kristusest?“ Ma ei küsi teilt, mis teie arwate mitmesugusest usufestidest. Ma ei küsi teilt, mis teie arwate ühest ehk teisest jutlustajast ehk tema õpetusest, waid ma küsin teilt: „Mis teie arwate Jeesusest Kristusest?“

Ma tahaksin küsida: „Kas on ta täiesti Jumala Poeg — Jumalinimene? Kas oli tal eesmärki, kui ta taewast alla maa peale tuli? Kas ta seda täiesti tegi selle eesmärgiga, et otsida ja õndsaks teha ära-kadunud? Ma tahaksin küsida, mis teie arwate Tema tulemisest siia ilma, Tema sündimisest wiletsas laudas, kui ta oleks wõinud wiibida kuningalossis? Ta jättis au ja taewa ilu ja inglite teenistuse. Ta jättis maha krooni ja wiletsuse ja tuli siia meid teenima.

Kristus — õpetaja.

Ma tahaksin küsida teilt, mis teie arwate Temast kui õpetajast. Keegi ei rääkinud nii kui Tema. Ma tahaksin teid wiia mäejutlust kuulama, kus teie wõiksite kuulata neid sõnu täis wäge ja tarkust.

Kristus — arst.

Ma tahaksin küsida, mis teie arwate Kristusest kui arstist. Arst oleks ruttu omandanud kuulsuse, kui ta oleks wõinud nõnda terweks teha kui Kristus. Ei olnud haigust, mis ta ei oleks wõinud terweks teha. Tarwis oli tal ainult üks sõna öelda ja haigus kadus. Talle tuleb wastu pidalitõbine: „Issand, kui sa tahad, wõid sa mind puhtaks teha!“ „Sa puhtaks,“ wastas suur arst, ja haigus kaob. Meil on majad parandamatuile haigetele, aga Kristusele ei olnud parandamatut haigust.

Kristus — troostija.

Waadake Teda wäikeses majakeses Petaanias, Martat ja Maarjat troostimas Laatsaruse surma puhul, ja öelge mulle, mis teie arwate Temast kui troostijast. Ta on leskede tugi ja waeslaste isa. Wäsinu leiab rahu Tema rinna najal, ja kel sõpru ei ole, leiab Temas sõbra. Ta ei muntu. Ta ei lõpe iialgi, waid elab alati. Tema kaastundmus on alati uus. Tema armastus ei ole iialgi summitud. Waeslapsed ja lesed, teie kurwad ja rõhutud, kiitke Teda kui troostijat.

Aga see pole mitte kõik, millele tahame juhtida teie tähelepanu. Küsime neilt, kes Temaga isiklikult kokku said. Kui teie tahate midagi teada ühest inimesest, siis küsite tema järel neilt, kes teda paremini tunnewad.

Mis tunnistawad Tema waenlased — wariserid.

Küsimine kõige pealt wariserilt. Meie teame, et nad wihtasid Teda. Paneme nendele ette mõned küsimused: „Tulge, wariserid, öelge mulle, mis on teil öelda Jumala Pojast? Mis teie arwate Kristusest?“

„Tema wõtab patuseid wastu.“ — See just ongi see, mis meid paneb Teda armastama. Kas teil midagi Kristuse wastu on ette tulla! See on ju ewangeeliumi au, et Ta patuseid wastu wõtab. Aga kui Ta seda mitte ei oleks teinud, mis oleks siis meist saanud? Kas teil ei ole mingit süüdistust Tema kohta? Sest see, mis teie räägite, paneb meid Teda kõige enam austama. Kui Ta rippus ristil, siis ütlesid nad! „Muid on Ta aidanud, aga iseennast ei suuda aidata.“ Tema ei wõinud ennast päästa, ja selsamal ajal ka meid. Tema ohwerdas oma elu teie ja minu elu eest. Teie wariserid, ütlesge tõtt, Tema ise suri, et aga teisi päästa. Ta andis ennast ohwriks mitmete eest. Tõtt olete teie Kristusest tunnistanud. Teisi Ta päästis, aga ennast päästa ei wõinud.

Kaiwas — ülempreester.

Läheme Kaiwa juurde. Las ta tuleb omas hiilgas kuues, küsime talt, mis on tal Kristuse wastu: „Kaiwas, sa oled ülempreester, kui Jeesus seisis suure kohtu ees, ja oled suure kohtu esimees, ja oled kohtusaalis, kui Jeesuse peale kohut mõisteti, sina mõistsid Ta surma. Ütle meile, mis ütlesid tunnistajad? Mis põhjuse peale ja mõistid Ta surma? Mis süüd leidsid ja Temast? Tema tunnistas: „Sest ajast peate teie nägema inimese Poja istuwat Jumala wäe paremal pool ja tulewat taewa pilwede peal.“ Kui ma seda kuulsin, leidsin ma Teda süüdlase olewat Jumala teotamises, ma käristasin oma kuue lõhki ja mõistfin Ta surma. Ma tunnistasin Ta süüdlaseks ainult selles, et Ta ennast tunnistas Jumala Pojaks ja Ta löödi risti selle eest, et Ta lubas kord tagasi tulla.

Pilatus — maawalitseja.

Kutsume Pilatuse. Las ta astub ette tunnistajana: Pilatus! see inimene toodi sinu ette, et sina pidid Teda üle kuulama ja Tema surma otsuse kinnitama, sina rääkisid Temaga isiklikult. Mis on saanud Kristusest! Pilatus ütles: „Ma ei leia ühtki süüd Temast. Tema ütles, et Ta suuda rahwa kuningas on, ja seda lasksin Ta risti peale kirjutada, aga ma ei leia Temas midagi, et ta oleks surma wäärt. — Niisugune tunnistus annab Temast see inimene, kes Teda üle kuulas. Ja sel ajal kui Tema istub kohtujärje peal, tungib tema juurde keegi inimene ja toob talle kirja. Pilatus teeb kirja lahti ja kahwatab seda lugedes: „Argu olgu sul midagi tegemist selle õige, sest mina olen täna unes palju kannatanud Tema pärast.“ Kiri oli Pilatuse naise saadetud ja see on Tema tunnistus Kristusest. Teie tahate teada, mis mõtted oli Jeesuse waenlastel Temast, ja siin on roomlase tunnistus: Ma ei leia ühtki süüd Temast, ja tema naine tunnistas, et Jeesus õige oli.

Waadake fiia! Juudas tuleb. Tema peab olema õiglane tunnistaja. Küüime temaga. Juudas, ütke meile: Mida ja arwad Kristusest? Sa tundsid Teda väga hästi. Sa müüsid Ta kolmekümne hõbetüki eest. Sa andsid suuandmisega Ta ära. Sa nägid, kui Ta tegi imetähti, ja oled Temaga Jeruusalemmas ja kui Ta Laataruse üles äratas, ja olid seal. Mis ja arwad Kristusest? Ma näen seda Juudast, kui ta tuleb ülempreestri juurde. Ma kuulen hõbetükide kõinat, kui ta nad laua peale wiskab, hüüdes: „Ma olen pattu teinud, et ma olen waga were ära walanud.“ See on inimene, kes Jeesuse ära andis, ja see on Tema tunnistus. Ja ta ütleb, et Jeesus on ilmafiüita.

Ma lähen edasi. Tahate ma kutsun kurjad waimud ette, las nad annawad oma tunnistuse. Wõiwad nad midagi öelda Jeesusest? Kurjad waimud nimetasid Jeesuse Jumala Pojaks. Markus kirjutab, et kurjad waimud kistendasid: „Jeesus Naatfaretist, ma tunnen sind, kes ja oled, Jumala püha Poeg.“ Juimesed ütlewad: Ma usun, et Kristus on Jumala Poeg, ja kui ma selle sisse usun, siis saan päästetud. Aga ma ütlen, et kurjad waimud uskusid, ja weel enam, kui uskusid, nad wärisesid.

Jeesuse sõprade tunnistus — Kristija Johannes.

Tulge ette ka Jeesuse sõbrad, meie tahame kuulda

Waata, Ta tuleb! . . .

Walguweta, pimedas maailmas
Eksib inimene Looja wiha all;
Langend, lootuweta pisar silmas,
Heitleb needmise ja kaduwuse maal.
Wälja aetud paradiisist, õnnetu ja üksi!
Südanu Isa armastuseks lukustanud patt,
Tahtis käia sõnakuulmatuse teesid;
Osaks sai sest rahutus ja nutt.
Leinas igatseb weel Isa armu sület,
Õnnis elu hellalt meelitäb,
Kuid, ei leia enam oma Looja palet
Warjul — kinni kaetud — lahutud . . .
Oh kui suur on süü, kui palju pattu!
Küllalt toodud ohwreid, lepitusewerd;
Siiski kaotatud wabadust ei saadud kätte,
Nii kui oli Eedenis neil kord.

* * *

Nõnda läbi aastatuhandete astub
Eksind inimene wõla koorma all.
Aga töotus kustumatult seisab,
Tõstab üles, annab lootust tal . . .
Seal see imeline öö, nii õnnis ilus —

Rõõmu sõnum kõlab ingliskooredist
Waata üles sa, kes ahastasid walus,
Rahu! läkitud sul taewastest.
Isa süda armastusest woolas üle,
Wilets inimene kuule sa:
Õnnistegijaks ja Lunastajaks sulle,
Andis Jeesust, ainust Poega Ta!
Seisan imestades sõime ees ma waimus —
Armastus nii suur ja mõistmata!
Tõstab langend inimese põrmust üles,
Lubab paradiisi sisse astuda.
Mööda öö! hing hõiska ühes kaasa,
Too tänu, kiitust jõululapsele.
Ta ligineb eluõösse tasa —
Kui helkiw täht, mis tõsis sinule.
Ta lõpetab, mis sa ei suutnud teha,
Ta kannatama tuli sinu eest;
Sest wäsind hingele wõid rahu leida
Ja hingamist Ta haawades.
Kummarda sa alanduses maha,
Oled eksind, õnnetu, wõi kahtleja.
Wabaks needmisest wõib täna teha
Kõiki Jeesus, kes on Päästija! M. Krimm.

Rooma pealik.

Paneme küsimuse ette pealikule, kes waatas pealt kui Jeesus risti löödi. Ta oli maawalitseja sõjameeste ülem ja andis sõjameestele käsku, et Jeesus pidi risti kandma, ta andis käsu, et naelad pidid Tema kätest ja jalgadest läbi löödama, et odaga pidi Tema külje sisse torgatama. Las tuleb ette see pealik. — Rooma pealik, sina andsid käsu sõjameestele, kes Jeesuse risti löid, ja waadafid selle järele, et surmaotsus pidi täide wiidama, ja nägid kuidas Ta suri; ja kuulsid Ta sõnad risti peal; ütke meile, mis ja arwad Kristusest? Kuulge! Waadake ta peale! Ta lööb enesele wastu rindu wõlde: „Tõesti, seefinane oli Jumala Poeg.

Röwöl ristik.

Ma küsin röwõlist, mis ta arwab Kristusest? Ta tunnistas: „Ta ei ole ühtki süüd teinud.“

ka nende tunnistusi. Kutsume esimese jutlustaja ja kuuleme, mis ta räägib Jeesuse tulemisest. Keegi ei olnud nõnda rääkinud kui tema. Terwe Jeruusalemm ja Juuda rahwas tulid kõrbe, et tema jutlust kuulda. Tulgu Johannes ette, ja öelgu meile, mis sugused on Tema mõtted Kristuse kohta. Tema sõnad, ehk küll kõrbes räägitud, on ometigi igawesed. Ta ütleb: „Waata, see on Jumala Tall, kes maailma patud kannab!“ Küisugune oli Kristija Johannes mõte Kristusest. Pole ka midagi iseäralikku, kui kõik Jeruusalemm kõrbe kolku jookkis teda kuulma, sest ta rääkis ju Kristusest, ja seda kuulda leidub igal ajal kuulajaid.

Siimon Peetrus.

Las Peetrus, kes oli Jeesusega muutmismäel ja nägi, kui Jeesus kinni wõeti, annab oma tunnistuse. — Peetrus, tule fiia ja ütke meile, mida ja arwad Kris-

fusest? Anna oma tunnistus! Sa kord salgasid Teda ära, ja wandega kinnitasid, et sa ei tunne seda inimest. Peetrus, kas see oli tõde? Kas sa tõesti Teda ei tunne? Ma olen selle peale kindel, et Peetrus wastaks: Ei, ma ei rääkinud sel korral mitte tõtt. Ja mõni nädal pärast seda kuulen teda, kui ta Jeruusalemmas wägawat meeleparanduse jutlust ütleb ja nimetab Jeesust „Issandaks ja Kristuseks.“ Selle tunnistuse andis ta esimisel Mesipühi päeval. Wanad kirjad räägivad, et kui ristifoguduse tagajärgedeks tahtsid teda surmata ja risti külge lüüa, siis tundis ta ennast liig kõlwatu olevat, et niisamuti surra, kui Tema õpetaja, waid soovis, et ta löödaks risti pea allapidi. See on Peetruse tunnistus Kristusest.

Johannes Jeesuse armsam jünger.

Kuulame ka wäiksest Jeesuse armsama jüngri tunnistusest. Tema teab Jeesusest enam kui keegi teine, sest ta oli ifka Tema rinna najal. Tema kuulis, kuidas tussus Tema armastaw süda. Tee lahti tema ewangeelium, kui sa tahad teada, mis ta arwab Kristusest.

Mattæus kirjutab Temaft kui kuningast, kes tuli oma aujärjelt maha. Markus kirjutab Temaft kui teenrifi, ja Luukas kirjeldab kui Inimesepojast. Johannes wõtab juule ja esimeste sõnadega tunnistab Tema jumalikkude olekut. Tema mõtted lendawad ruttu tagasi, aegadesse enne Madamat. Tema kirjutab: „Alguftes oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna Jumal. See tema tunnistus Inimtamise raamatus, kus ta Teda nii auksiks ja suureks tõstab, et kõik omad kroonid Ta jalgele panewad. Johannes tunnistus on suur, sest ta tundis Teda wäga hästi.

Ustmata Toomas

Müüd küsime kahtlejat Toomast: Sina, Toomas, ei uskunud Jeesuse ülestõusmist, aga Ta andis ju selle luba oma käe Tema küljehaawasse panma. Mida sa arwad Kristusest? Kuulge, mida ta ütleb: „Minu Issand ja minu Jumal.“

Saulus.

On weel teised tunnistajad. Tagajärgedeks Saulus oli kõige hirmsam Jeesuse waenlane. Sel ajal kui ta wihas turfsus, tuli Jeesus talle wastu Tamaskuse teel ja ütles: „Saul, Saul, miks sa mind taga kütsad?“ Jeesus oleks wõinud öelda weel: Mis olen ma sulle

teinud? Olen ma sulle ülekõhut teinud? Kas ma ei ole tulnud ka sind pääsima? Mis pärast sa, Saul, nõnda mu wastu seisad? Mis küsib: „Kes sa oled, Issand?“ Jeesus wastab: „Mina olen Jeesus, keda sina taga kütsad.“ Jeesus ei häbenenud öelda, kes ta on, sellest hoolimata, et Ta taewas oli. Misjuguine imeline muudatus sündis Saulusega, selle kokkusaamise ja tutwaksajamise läbi. Mõni aasta pärast seda meie kuuleme, mida ta ütleb: „Ma arwan kõik pühamaks Jeesuse Kristuse wäga kalli tundmise wastu.“

Inglid.

Ma kutsun weel enam tunnistajaid ette. Ma jätan maha selle ilma ja lähen teise ilma. Ma palun inglaid mulle öelda, mis nemad arwawad Kristusest. Nad nägid Teda Issa süles enne maailma loomist. Nad nägid, kui Ta jättis maha oma trooni, et heita sõimesse. Mis kõik nad nägid! Küsi neid teenijaid waimusid, et nad awaldaftid oma arwamist Kristuse kohta. Nendele anti luba siis rääkida ja kuule nende kiituse laule Betlemma legendikkude: „Waata, ma kuulutan teile suurte rõõmu, mis kõigele rahwale peab saama, sest teile on täna Taaweti linnas Sündinud, kes on Issand Kristus.“ Tema jättis trooni maha, et meid päästa. Argu üllatagu meid ühtegi inglite auhline tunnistus.

Jumal — Issa.

Du weel suurem tunnistaja. Mitmed arwawad, et Wana seaduse Jumal on Kristus Uues seaduses. Kui Jeesus pärast ristimist tuli wälja Jordaniist ja waata, üks hääl ütles taewast: „Seefinane on minu armas Poeg, kellest mul hea meel on.“ Issal on suur tunnistus omaft Pojast. Kui patune ja Jumal head meelt tunneward Kristuses, siis wõiwad patune ja Jumal kord kokku saada ühesuguses tundmises Kristuses sel filmapilgul, kui sa Temaft head meelt tunnend, ühendad sa ennast Temaft. Kas sa ei taha uskuda seda wiimast taewa wägede Issanda ja kuningate kuningate tunnistust: Ta kordab weel kord, et kõik teakftid. Kui Peetrus, Jaakobus ja Johannes olid Temaft Taabori mäel, Ta jälle hüüab: „Seefinane on minu armas Poeg, kes minu meele pärast on, Teda kuulge.“ Selle häälkõlas kõlas ifka uuesti ja uuesti Palestiinas ja sealt edasi kõige maade rahwaste kõrwu ja kostab ka täna: „Teda kuulge!“

Kõige püham paik.

P. Pauli järele.

Jeruusalemma templis oli kõik püha, üks paik oli aga kõige püham. Ja seal kõige pühamas paigas oli Jumala eluase. See oli koht, kus seaduseaegas seifis. Laeka peal oli kaas kahe keerubiga; ja siin oli koht, kus Jumal tõepoolest elas. — Kuidas elas Tema aga seal? Seda seletab 2. Moos. 25: 22. selgesti ära. Seal ütleb Jumal: „Ja sinna tahan ma sinuga ühte tulla ja lepitamiskaane pealt kahe keerubi wahelt, mis tunnistuse laeka peal on, sinuga rääkida.“

Mii tuli siis Jumala templis elamine selle läbi awalikkude, et Tema rääkis.

Jeruusalemma tempel on meie nüe seaduse rahwale eeskujuks. Meie süda peab seestpoolt samajuguine olema, kui Jeruusalemma tempel oli. Mii peab meie südamel:

1. Gesõu olema, milles põletamisaltar seifab.

Mis see tähendab?

Wanas seaduses ei wõinud keegi pühapaika minna, kui ta enne eesõuest läbi ei läinud. Ja seal eesõues pidi ta puhastatama, pühitsetama ja Jumalale pühendatama. Sedajama läheb ka meie tarwis. Meie elame siin maa peal keset patust maailma. Seal juh-

tub meie mõndagi, mis meie südamesse tahab tungida. Aga sinna ei tohi midagi sisse saada, kui see Jumala pühapaik peab olema. Seepärast peab Jeesuse rist meie põletamisohvri altari olema. Ja selle peal peab kõik ära ohverdatama, mis pühapaika ei kõlba. Seepärast ütleb Paulus: (Kaal. 6:14.) „Argu sündigu seda miuust, et ma peakin kiltlema miuust asjast, kui aga meie Issanda Jeesuse Kristuse ristist, selle läbi maailm mulle on risti löödud ja mina maailmale.“

Ehk võtame jälle teise sõna (Kaal. 5:24): „Aga kes Kristuse päralt on, need on oma liha risti löönud ta ihaldamisestega ja himudega.“ See on eesõue asi.

2. Pühapaik.

Wana seaduse pühapaigas oli a) suitsetamisaltar, b) laud, millel olid ettepanemisleivad, c) küünlajalg. Ka meie südames peab oma pühapaik olema.

a) Ja mis on seal siis meie suitsetamisohver?

See on Jumala kummardamine waimus.

b) Ja misjughused on meie ettepanemisleivad?

Jeesus on meie eluleib. Ja nõnda kui Wana seaduse ajal preestrid ettepanemisleibu tohtisid süüa, nii tohime meie Jeesusest oja saada. Tema ütleb ise (Joh. 6:51): „Mina olen elaw leib, mis taewast on maha tulnud. Kui keegi seestinasest leiwast sööb, see peab elama igawesti.“

c) Ja nüüd see põlew walguis meis?

Jeesus tuli, et meis tuld põlema süüdata (Luuka 12:49). Tema ristib meid Waimu ja tulega. Põlew tuli meie südames on Püha Waimu läbi antud jumalik elu meis. Ja seda walguist, mis meile on antud, peame meie inimeste ees paista lastma; sest meie peame maailma walguis olema (Matt. 5:14—16).

Need lühikejed mõtted eesduest ja pühapaigast on üksnes lühikejed tähendamised, et sellest kõigest paremine aru saada, millest siin räägitakse. Meie läheme aga nüüd oma tänase peäülesande juurde: s. o.

3. Kõige püham paik.

Meie juhtisime ülewal pool tähelepanu sellele, et Wana seaduses Jumala päris eluase kõige pühamas paigas oli, ja nimelt seal, kus Ta Moosese ja preestriga rääkis. Heebrea keeli nimetatakse seda kohta Debir, see on dige tõlke järele: „rääkimiskohi“. Sest see on k o h t, kus Jumal räägib.

Ka meie südames on kõige püham paik, kus Jumal tõepoolest elab. See on k o h t, kus Jumal räägib. See on k o h t meis, kus Jumalal on wõimalik rääkida.

Oh ja, meie hinges on sügawus. Aga nüüd on küsimus, kas Jumal meie hinge põhjas võib rääkida või mitte. Kas oled sina juba kord selle üle järele mõelnud, mis sinu kõige sügawamas südame põhjas sünnib? Ma kardan, et usklikkude keskel palju hingi on, kes iialgi oma olemist ei ole ära tunnud. Lauja räägib 119. laulus 70. salmis inimestest, kes iseene mõtete järele elawad: „Nende süda on hangunud kui rasw.“ See sõna on väga tähtis. Lauja näitab sellega, et niisugustes inimestes ühtki kohta ei ole, kus Jumal võiks rääkida. Mendel on ruumi üksnes oma diendamistele, kasudele ja asjadele, mis nemad armastawad, lühidalt öeldud kõigile asjadele, mis üksnes nende meele järele on. Niisugused inimesed on muidugi väga haletsemisväärt. Kõige parem nende

juures on kinni kaetud. See imeline hinge waitus, kus Jumal inimesega räägib, on enese elu alla maha maetud.

Aga kui pühitsusest hakatakse aru saama, kui meid ewangeliumi hääl selle juurde kutsub, siis leiab see inimese hinges wastukõla. Seal ärkab midagi südame põhjas üles, igatsus Jumala häält kuulda. Ja nii saab sinu süda wastu wõtlitaks Jumala hääle.

Mina olen seda juba juba ammu tähele pannud, et sest weel mitte küllalt ei ole, et oleme hakanud Jeesusest uskuma. Võib ju usklikke leiduda, kellel ei ole kõige pühama paiga ja Jumala sealelamise üle ühtki walguist. Mõnigi tunnistab, et ta Jeesusest usub, aga selle juures ei ole ta weel mitte niikaugele jõudnud, et ta Issandat kuuleks omas sügawamas sügawes põhjas rääkima. Aga meie olemine võib üksnes siis ümber muutuda, kui meie enestes Jumala hääle ruumi anname. See on pea asi. Seepärast tahaksin mina sinult, armas hing, täna küsida, kas Jumal sinu sügawas südame põhjas sinuga võib rääkida. Jeesus on kord öelnud: „Kes tõe seest on, see kuuleb minu häält.“

See on väga tähtis sõna. Inimene, kes tõe seest on, sel on ka tõe järele nälg. Tema ei jää enne rahule, kuni tõe temale osaks saab. Niisugune hing igatseb siis pühitsuse ja pühaduse järele. Paljud saawad küll usklikuks, aga nad ei tunge mitte sügawale Jumala ellu. Nad on küll ümberpöörmise juures pattude andeksandmise saanud, aga kõige selle juures ei tunne nad Jeesust nõnda, kui Ta peab tuntud olema. Nad ei näe, et Ta palju sügawama töö tarwis meie juurde on tulnud. Nad ei mõista, et lunastamus Kolgatal on toonud wastuse meie südame kõige sügawamaile tarwidustele.

Kas tohin mina sulle öelda, mis inimese kõige sügawamas südame põhjas peab elama? See on soow ja igatsus, et meie elu Jumala meele päralt võiks olla. Ja see on midagi, mis sügawam on, kui kõik muud soowid.

Dnnistegija on öelnud: „Dndjad on need, kel nälg ja janu on õiguse järele.“ On see nälg ja janu Jumala ees nõnda elada, et Tema meiega rahul võib olla, ja et meil Tema õigus on, wiib meid Issandale nii lähedale. Seal hakkame meie Jumalat tundma. Seal on meil Temaga isiklikult tegemist. Tema ei ole meile siis enam midagi, mis meie enestele ette kujutame, või mõtlemine olema, Tema ei ole meile ka siis nagu udusarnane kuhu, mis meie silmist ära kaob, kui meie Temale lähene. Meie tunneme Teda kui niisugust, kes meie wastu räägib. Meie kuuleme Teda enestega rääkima. Ja see on imeuline, mis Ta meile ütleb. Tema ligineb meile selle wägewa käjuga, mis ka koge üks töötus on: „Teie peate pühad olema, sest mina olen püha.“

Kui meie püha paiga tähtsust tunneme, siis ei ole see piibli sõna meile mitte wõõras. Meie leiame teda üsna loomuliku olema. See sõna läheb üsna sellega ühte, mis meie omas südames tunneme endile tarwis olema. Meie ei wõi oma südant mitte selle suure tõe asja eest kinni panna, et Jumal inimese oma kuhu järele löi. Looja on meid oma farnajeks loonud. Ja ehk küll patt meid on ära rikkunud ja ehk patt küll

Jeda imekaunist ilmajüütust meie juurest ära on footanud, mis ford inimestele anti, fiiski on igatus selle järele inimeses alles jäänud. Meie südames on nagu aimamine, et see nii peab olema. Ja inimesed, kes jeda tundmist enestes mitte maha ei rõhu, wõiwad Jumalalt selle üle ilmutusi kõige pühamas paigas saada. Niisuguste wastu wõib Tema rääkida.

Kui Jeesus maa peal käis, walis Tema enesele wäitese hulgate jüngreid wälja. Misjügeid inimesi wõis Ta seal tarwitada?! Misparast ei wõinud Ta mitte neid suuri kirjatundjaid ära walitseda? Misparast ei olnud need mitte temaaegsed haritlased? Wastus sellele on wäga lihtne. See juures ei tähendanud haridus ega teadus, kunst ega muu tarkus. Jeesusel pi-

did niisugused jüngrid olema, kelle südames igatus oli pühituse järele. Seit üksnes niisugused wõisid Temaft aru saada. Wariseridele, preestritele ja kirjatundjatele jäi Tema ikka üksnes Maatsareti õpetajaks, rabiks. Tema oli nende meelest niisugune mees, kel ühtki nagu ega itu ei olnud. Nendele ei meeldinud Jeesus mitte. See ei wõinud ka teifiti olla, kes pühitust ei nõua, sellele ei meeldi ka püha Jumala Poeg!

Seepärast wõiwad Jeesuseft üksnes niisugused aru saada, kelle südames igatus on Teda kuulda, Temaft õppida ja elawaks tehtud saada, Tema kaju eneses kanda, Temas täieneda ja kõik Temas leida.

„Taewa pooleft“.

Madagaskari usklikkude Via Dolorose.

Madagaskari kuninganna Rawavalona oli õige ristiusu wastane. Katskimmend aastat wältsid kõige hirmsamad ristiiinimeste tagajüsamised. Tule ja mõgaga oli ta neid surmanud, lõhki lõiganud, risti poonud, tükkideks raiuda lasnud ning kui metsloomi neid metsades ja mägedel taga ajanud. Jmeline, mida enam ta neid tappis, jeda enam neid sai.

Müüd oli ta neid kokku kogunud, et oma usu Jumalasse ära salgaksid ning ebajumalaile ohwerdaksid. Juba wara hommikul kogus end terve kuningalinn juurele platsile, et waadata pealt kohutawamat näitemängu.

Kõikide filmad olid pöördud koha poole, kust pidi tulema suurim Madagaskari kannatajate rongkäik. Juba ilmuwad nad, ligi 3000 — jutlustajad, kooliõpetajad, piiblisugejad ning truunid palujad. Jga „kurjategijate“ klass oma ette. Weel kahelümne aasta eest ei teadnud need inimesed ühtki Kristuseft. Ehk küll jõufas rahwas, kes elas hästi, walitjes nende südameis pime paganawõ. Ära olid need heitnud ebajumalad ning armastafid oma Sunastajat, kelle eest olid walmis jurema.

Kannatajate rongi eesotsas kanti ristiusuwastase poolt neli kõrgemast joost ifikut, kelledele järgnesid järgmised 14, kes olid kõik mõistetud surma. Riided olid neilt wõetud ning määrinud nartsud neile ümber riputatud. Suud olid topitud kalfusid täis, käed seotud salja taha. Jgaüks neist oli kõitega jämeda ridwa külge seotud ja nii kanti neid kabe mehe wahel. Neile järgnesid need tuhanded, kelledeft seekord ehk küll elu ei wõetud, waid oma warariisumist ja ihu-nuhklust pidid kannatama.

Rongkäigu jõudmisel suurele platsile wifati maha õlgadelt surmalemõistetud, kuna sõdurid nad ümber piirasid, piigiotfi maa sisse pistes terajese müüri nende ümber sünnitasid. Põrijewa sõjumuusika saatel ilmusid kohutunifud platsile. Walju häälega luges ette üks kohutunikkudeft kuninganna õfufe kohutawuste kohta, milles neli suurjoost põletamisurma, neliteist aga kõrgelt kalfuseinalt alla pidi tõugatama, kuna lapsed ja omakjed eluaegseteks orjadeks pidid jaama. Teifed tuhanded, kes kumardafid kristlaste Jumalat, said pekfa, rahatrahwi ning mõisteteti eluaegsele sunnitööle.

Kui oli loetud kohutuofus, tõmbafid sõdurid omad piigid maast ja ülesehitatud tuleriidale kanti neli esimeft, kes seoti seal sammaste külge ja süüdati tuleriit põlema. Kui tõusid taewa poole suitsufambad ja tuleleegid punaste madubena looklesid märtrite kehade ümber, kostis palwe ja kiituse lauluhääl pealtwaatajate kõrwu. Nii surid kristlased. Kui olid kõied läbi põlenud, iibifefid põlenud kehad alla sütesse, kus neid wastu wõtsid igawesed armastuskäed ja kandfid Jumala sülle. Tuleriida leegid aga süütafid püha tuld pealtwaatajate hingedes.

Kui kohutawat näitemängu olid pealt waadeldnud järgmised 14 ja oma kaaswõitlejate kiidulaule kuulnud, lükkafid nad tagasi igasuguse ärasalgamise etrepaneku.

Ülewalt järftult kalfuseinalt tõugati nad üksteise järele alla. Purunenud furnukehad aga tassiti tuleriidale ning põletati ära. Ehk küll häwines nende usufangelaste wäliskuju, sai ta seemneks Madagaskari jumalariigi põllul. Jkka weel on kannatuste ja surmajutlused kõige mõjuwamad.

Wabalt K. L. Marley.

Quo vadis, domine?

H. Stuhmann'i järele D. Fiskar.

Rooma linnas Kapeni warawate ligidal seisab wäike muistseift ajast pärit kabel. Ülal sisseläigu kohal on kiwwi raiutud kolm ladinakeelset sõna: nad on päikese kiirteft pleekinud ning sadudeft ja tuulteft halliks muutunud, kuid fiiski weel selgesti loetawad. „Quo vadis, domine? — kuhu lähed, Jssand?“ Ja imeline jutuke on lõhnawa roosiwannikuna tolle kolme sõna ümber põimitud.

See oli werejanulise kuninga Neero ajal — nii jutustab meie legend — kui ka apostel Peetrus, kes oli kuulutanud seni takistamatult Roomas armuõpetust, wanglasse sattus. Raskest päewad olid tol ajal esimestel kristlastel Roomas. Neero, kes oja linnast tuhahunnikuteks muutes ning selle süü kristlaste peale oli weeretanud, jatkas nende werist tagajüsamist. Ka Peetrust ootas ühes teistega piinarikas surm Neero

juhmadel werealtaritel. Kuid oli ka veel kristlast, kelledele oli wabadus jäetud. Ja need otsisid teed, kuidas oma armjat õpetajat päästa. Neile õnnestus wanglahoidja enestele wõita. Ja ühel ööl põgeneb Peetrus Roomast. Aga waata, maanteel, juba wäljaspool linna, kohtab ta walget särawat kuu. See on Issand! Masendatult langeb ta maha. „Duo wadis, domine?“ Wärisewad ta huuled. „Kui Issand, seefama Issand, keda ta kord teenija ees oli ära salanud, seefama Issand, kes Ülestõusmise hommikul pifaraid ta silmist oli pühkinud, ütleb kurwalt ning tõsiselt: „Lähem Rooma, et mind teist korda risti lüüa lasta — sinu asemel, sest et sa mu rahwa maha jätsid ning mind neljandat korda ära salgad.“ Liikumatult lamab Peetrus maantee tolmus. Walusalt puudutawad teda Issanda sõnad, sest jällegi tunneb ta oma põhjatut wäiklust ning argtust ja tal tundub, nagu elaks ta weel kord neid walusaid tunde läbi, kus ta kord ülempreestri kojast lahkudes libedalt nuttis. Siis tõuseb ta üles ja pöörab tagasi, tagasi Rooma. Ning ehmatanult küsis ta seltsiline, kes midagi imeliselt nägemisest pole tajunud: „Duo wadis, domine? — Kuhu lähed, isand?“ „Rooma!“ kostab Peetrus kindlal häälel ning kiirustab samme. Ja Roomas lasseb ta end wabatahtlikult risti lüüa.

See on ainult legend. Kas aga ei peitu sügawmõtteline tähendus selles jutus, kas too wana wäike fabel ei räägi weel tänapäew midagi nende kolme sõna läbi meie wastu?

Peetrus ei taha Issandaga minna. Toomase hüüd: „Läheme Temaga, et meie Temaga sureksime.“ Ei ole weel tema elu juhtnõuiks saanud. Ta on unustanud, et neile, kes seirawad tapetud Talle, makstab werega kirjutatud sõna: „Risti läbi kroonile“. Dudsed kartuse pilwed pimestawad ta pilku, ta ei näe enam kannatuste weetlewust. Wia dolorosa — too walurikas tee, mis wiib igawesse linna, näib temale liig oftaline olewat. Kannatuste ning surma õudsus on kõik ta mehifuse eemale peletanud. Weel wiimane tuleproov antakse temale, kuid see käib üle ta jõu, kuni Issand ise ilmub.

Kas pole kerge istuda mugawas kirikus ehk olles koosolekul ning laulda kõigest südamest. „Zumalaga tahme minna, kannatada, surra ka?“ Ja liigutuse pifaraid wõiwad kergesti põski mööda alla langeb. Aga kui usk pannakse proowile, kui tuleb näidata, kui sügaw oli see ofjus Tema järel käia, kui palju jääwad siis seisma?

Napoleon I. olla kord pagulasena Heleena saarel

wiibides krahw Montholon'ile öelnud: „Aleksander Tseesar, Karl Suur ning mina olime ilmariike asutanud. Wille peale aga oleme meie oma geeniuse loomingu rajanud? Et aina wägivalda peale! Jeesus Kristus üksi on oma riiki armastusele rajanud ja seepärast oleksid weel tänapäew miljonid nõus rõõmuga Tema eest surma minema?“

Prantjuse keisril on ofalt õigus. Kristuse ilmariik on armastuse peale rajatud ja seepärast igawene. Kas aga on tänapäew palju neid, kes tõesti Tema eest surma lähkksid? Surmaohwrit, mis on toodud Kolgatal, wõetakse meeleldi wastu, aga ise kannatada, saab mõnele wäga, jah liigagi raskek. Kes on nõus end jagamatult Issandale ohwriks tooma? Küll antakse mõnda siin ja seal, kas waestele wõi misjoni heaks.

Aga isiklikku ohwrit, — oma aega, oma jõudu, oma elumõnu, — teenistuses oma wendade seas, kes on nõus jeda tuua?

Usueluga on mõnikord samajugune lugu, nagu järeletehtud kulla wõi pärlitega: ainult üles kaaludes wõib nende wäärtust kindlaks määrata. Just kannatused ning ohwrid on kaalud, mis meie usuelu wäärtust ilmsiks toowad. Kas pole siis ka meid tihti „kaalutud, kaalutud ning liiga kergetena leitud.“ kas ei lange jee tihti wäärtusetult kofku, mis teiste ees näis nii suurt wäärtust omawat?

Kas ei juhtu siis meitega wahest nii, kuidas selle mehiga, kes enda ning teiste filmis näis wäga waga olewat. Tolles mehel rippus korw ta palwekambris, kuhu ta iga palwe ja ka muu tema filmis Zumalale meelepärase teo järele ühe pähkli wiskas otstarbek, et ta alati teaks, kui kõrgelt ta oma püha elu jaoks hinnata; uhkelt ning rõõmsalt filmitses ta igapäew oma

korwi, milles pähklike arw järk järgult kaswas, ta raputas neid mõnikord dieti tublisti, et kuulda nende, ta südamele nii kallist helisemist. Ning uhkelt lausus ta endamisi: „Willine rikkalik aare sul küll taewas wõib olla. Küll on aga rõõm, kui selle kätte saad.“ Kui nüüd korw täidetud pähklikega ääreni oli ning mees jälle kord oma aaret waatles, lausus äkki midagi ta sees: „Arwa oma pähklik, et sa näeksid oma usuelu wäärtust.“ Mõeldud — tehtud. Kuid, oh häda, kõik pähklik olid kõlbmatuks muutunud, üks oli tühi, teist oli us sõnub, ja wiimaks jäi temale üks ainuke hea tuum. Seal nüüd istus ta päris masendatult keset hulga tühje koore. Sest ta tajus, et ta usuelul ka enam wäärtust polnud kui nendel tühjadel pähklikel.

Ristimägi Kolorados.

Ka see on ainult legend. Aga ehk on ka sellel meile midagi öelda. Muelude seas on ka mõnikord palju rohkem tühje koore kui tuumakaid pähtleid.

Mis andis lihsale jutlusele ristist sarnase jõu, et see sööstis läbi esimeste aastasadade wõidurikka kottalennuna? Kas polnud see mitte just too seespidine elujõud, mis peitus ohvrimeelsusest tingitud esimestes kristlastes? Nende hoogaw igatus oli waid ühese eesmärgile sihitud:

„Kõik täiesti Issandale! Temaga kannatada, Temaga surra!“ Nad arwasid kõik pühkneks, et ainult Teda wõita, ja Pauluse sõnad: „Ma himustan siit lahkuda ja Kristusega olla, olen mitte ükspäätis walmis enast lastma sibuda, waid ka surema Jeruusalemma Issanda Jeesuse nime pärast“ olid ka nende hüüdsõnaks saanud. Nad kõndisid Issandaga ristiteed, mitte tundmusterikkais lauludes wõi ilusais sõnades, waid oma terve eluga, selle jättes lõkendawale tuleriitadele wõi merewal tsirkuse areenil julmade lõukoerte hammaste alla. Nad teadsid kindlasti: see on tee läbi surma ellu.

Kui muiste Rooma gladiaatorid sammusid areenile, et metsikul wõitlusel omi kehi uudishimulise pealtwaatajaile ohwriks tuua, tõstisid nad üles, weripunase baldahiini all istuwast keisrist möödudes, omad helkjad möögad ning hüüdsid. „Awe, Caesar! Morituri te salutant! Ole terwitatud keiser! Meed, kes walmis surra, terwitawad sind!“ See oli waeste orjade surmahüüd, keda armetu käsi jundis käia seda teed. Ka kristlaste kahwatuist huulist, kui metsikud loomad nende kehi purustasid ning nad tõstisid weel wiimset korda omi weriseid käsi üles taewa poole, kostis sarnane Awe: „Au Sulle Kristus! Meed kes walmis surra, terwitawad Sind!“ Ainult too oli hõõguwa usu eluhüüd, mis tuliseft armastuseft aetud wabatahtlikult oma keha ohwriks tõi: „Glades wõi surres, — me oleme Issanda pärast.“

Tuliste tähtedega on säärased lood ajalooesse kirjutatud, ohwri teod, mis kandisid tuhandekorralist wilja.

Enam kui kahetateist aastasada on tollest ajast möödunud. Ja tänapäew on palju kergem ning mugawam kristlane olla. Aga just see mugarus on see hädaoht, mis meie usuelu kõlbmatuks teeb. Kirikus wõi koosolekul käia, piiblit lugeda ning paluda, ka mõnel korral wahest annetada pole lõppude lõpuks ei tea kui raskegi, kui seal juures mõnujat elu alal hoiatakse. Kel aga kasu sest? Kas Jumal neid kutsunud asjatult Tema õuesid talloma? Loow töö on inimese ülesanne siin maailmas. Ning ristiusk nõuab seks isiklike ohwreid. Ta ei seija koos armsaist kooswiibimisest wõi ilusaist kõnebest, ka mitte ainult jügawaist, õndsajst tundmustest, waid ta on omas põhimõttes eneseohwerdamine teiste heaks.

Arusaadaw, palju kergem on ju näiteks mõni rahamark halastaja õe pihku wajutada, et ta kannaks waeste wõi haigete eest hoolt, kui enesel alla lastuda wiletsuse orgudesse, et otsida waeseid ning mahajäetuid, et wiia lohutust üksindaile pisaraille wõi libedale walule. Ehk teeks mõnikord ka proowi, aga ah seda halba õhtu, seda mustust ja kas pole nii palju külgehakkawaid haigusi? Ja lõppude lõpuks seks on ju teised seal, keda meie rahaga wõime toetada. Ja too jälle egoism leiab weel julgust küllalt end ristiusuks nimetada, ta

ei kohku selle ees, et kahetsewa Maarja Magdalena üle oma keppi murda: „Mõlline kõlwatus.“ Mis oleks soowitawam, kui et meie tööd Issanda wiinamäel aineliselt toetaksime. Tarwidus selle järele on wahest õige juur. Kui meie aga seal juures muidu passiuwseks jääme, kõik isikliku töö teiste hooleks jättes, siis oli meie ohwer liig wäike ja wilets. Kui esimesed Herrenhuti misjonärid Dober ja Ritschmann Lääne-Indiasse läksid, olid wapra krahwinna Stolberg'i wiimased sõnad nende wastu: „Minge ja kui nad ka teid surmaks Issanda pärast, see on seda wäärt Tema eest kannatada ning surra!“ On midagi suurt Issanda pärast oma elu jätta, kuid pole ka wähem Temale elada, elada raugematut ohwriku. Ohwerdada ihu piinade ning walude all, kuidas esimestele usklikudele see osaks sai, on kangelastegu, mis kannab mitmekordset wilja. Aga ohwerdada oma elu igapäewaseis töis oma ligemiste heaks, wiies abi neile, kes asjatult selle järele tsjendawad, näidates pimedusorgudes effijaile teed üles walgusemägedele, neid kogu hingega armastades, et nad pääseksid oma wiletsusest, on jumalateenistus, mis enam on kui alalised koosolekud ja kooswiibimised. Kui tahame Issanda järelejääd olla, siis peame töötama Tema wiinamäel.

Ühel misjoni pühal korraldatud korjandusel leiti mitmete rahade wahel ka wäikest sedelit, ja see wilets paberilipake oli enam wäärt kui kogu korjanduse toodang. „Mina olen waene“ oli sedelile kirjutatud, „mul pole muud anda kui iseennast.“ Meed polnud mitte tühjad sõnad. See, kes seda kirjutas, pidas ka oma töotust. See oli tuntud misjonär Joh. Budler, kes Oduna-Aafrikas wäärtusliku töö järele oma elu jättis.

„Jeenast!“ Kes on walmis seda otustada?

Jaapanis, mis nimetatakse tõuswa päikese maaks, walitseb imelik komme. Kaewu wõi jõekese ääres leitakse tihti riidet, mis on üles tõmmatud neljale piistiseiswale waiale. Seal kohal leidub weel tahwlike pealkirjaga, nagu seda harilikult haudadel olemas. Harilikult on kõik lilledega kaunistatud. Kui nüüd mõni möödamineja sarnasele kohale läheneb, jääb tema seisma, ümises mõned palwesõnad, wõtab siis lähedal seiswa anumaga wett ja walab seda riidele. Kannatlikult ootab ta, kuni wiimane tilgake riidest läbi jooksnud, ja lähed siis edasi. Mis wõiks see küll tähendada, küsib mõni. Buddha usu waate järele kannatab ema, kes last sünnitades sureb, karistust mõne koleda patu eest. Ta ei ole surnud, waid ujub manalas weretiigil, kuni ülalnimetatud komme ta eest ei ole täidetud, see tähendab, kuni weji mitte ainult tilgakeste kaupa riidest läbi jookseb, waid kui see juba niiwõrd kulunud, et ta katki rebeneb ja weji takistamatult maale woolab. Siis, usatakse, on waewatud hing lunastatud ja wõib kõrgemale ning paremale olemasolule tõusta. Nii siis, igauks kes lahkunud armastanud wõi ka wõõras, kes kohast möödub, aitab pisut sellele kaasa, et waest hinge wabastataks. Nii kaugele see paganlik komme ulatub, milles peitub siiski nii palju jüdamlikku.

Nüüd näib aga, nagu oleks sarnane juur riie üle kogu maailma laotatud ja selle all waewaks end piinatud inimhinged, tsjendades päästmise järele. Nad ootawad meist armastuse ohwrit. Ja kui ka tuhandend neist hooletult möödukfid, läheme meie ja wiime neile

tilgakafi elawaft weeft, meie armastame ohwritilgakafi, kuni wiimaks päästmistund saabub, paturie lõheneb ning eluwood üle furnuluu-põldude kohijewad. Armastuse tilgakestest saawad õnnistusjõed. Usk wõtab wastu, armastus annab edasi. Usk armastab, armastus kannab edasi — elawat wett! Seepärast wõta anum ning astu wett ammutajate rodukse.

Kas ei kuule ja Jõfanda jõnu: „Mõis teie iial pole teinud ühele nendefinaste vähemate seaft, seda ei ole teie minulegi teinud.“ Oma elu ohwerdada armastuses teiste wastu, — Jumal tahab seda, seft inimkonna wiletsus wajab seda ohwrit. Usk annab jõudu, armastus saadab forda. Ja sina? „Mõine ja tee nõndafamuti!“

Wiimafel filmapilgul.

Läbi waiksete uinuwate maastikkude tormab edasi õine rong. Wälgukiirufel kihutab ta mööda punafest wahiputkadest, kus truuwilt oma pägal seiftis raudteewaht, tummalt ja tumedana, kui õõgi teda ümbritsew. Sadas. Ilm oli pime ning raske kui sügisel.

Wähearwuliste reisijate hulgas teises klassis istus keegi noormees akna ääres, wahitides wälja pimedasse õõsse. Lai la-gendik paistis kui tumma waipa mähituna, nii halli ja rõhuwasfe, kui raske mure. Wihma walas ülalt alla — nuttis taewas nuttu, millele ei näinud lõppu talemwadki. Mees akna ääres ei wõinud tukkuda, ehk küll ta filmad olid wäsimuseft raske. Ta oli paremas mehe ees, näo-jooned tunnistasid mehifust. Raulnik wormitud otfaefine awaldas headust ja suursugufust. Silmad peegeldasid tarkust ja fifemist rahu. Jkka uuesti pidi ta lugema telegrammi, mille oli saanud eelmisel päewal kodunt.

Seal olid sõnad: „Ema suremas haige. Tule kohe! õde Anna.“

Kui aga enam ei jõuagi õigel ajal koju? — mõtles ta. Kui ema sureks ja ta iialgi enam ei saaks tema armast häält kuulda?!

Mõttes kerkifid mälestused mõõdunud päewift, kui weel lapsena jooksis kodus härrasmajas, täis ülewoolawat lapseas-tate wärsket elurõõmu.

Kui hästi oli ema ofanud talitseda wallatud poega, näidates talle teed edasi ja ülespoole, kõige kestwa ja wäsimatu armastufega, mis wõib olla ainult emal,

Jkka uuesti pidi ta lugema telegrammi.

„Tere Laks! Kuidas on ema seisukord?“

Kuid nüüd magas ta seäl kodus, wõideldes surmaga.

Kandidaat Rõnne tõusis üles ja käis edasi-tagasi wagunis. Rahutus kaswas liig üliwõimfaks. Wäike ema, sõnas ta tafa, — armas wäike ema!

Ta tõmbas alla akna. Wilu, niiske õhk tungis talle wastu nägu, tuues kaasa midagi rahustawat. Jstus jälle ja wajus mõtetesse.

Hommik ju koitis, kui rong saabus S: n jaama. Kandidaat Rõnne wõttis kiiresti oma kohwri ja astus maha rongilt. Ta nägi Laksit olewat sõiduhobufega jaamahoone lähedal. Kiirel sammul läks ta üle jaama hoowi.

„Tere Laks! — Kuidas on ema seisukord?“

Wana Laks raputas pead. „Halb, väga halb,“ ütles wanamees ja ta õiglafed filmad waatasid ofawõtkult noormeeft.

Kandidaat Rõnne õhkas.

„Ja kõik on läinud nii kiiresti.“

„Nii küll,“ wastas Laks. „Kuigi armuline proua on küll olnud haiglane kogu kewade, kuid ei ole tahtnud teha rahutuks omakfeid. Nüüd aga tabas teda tugew merejooks. Kui härra Cunnar jõuaks weel õigeks ajaks koju! Ta ootab nii väga teid.“

„Õõitke nii ruttu kui wõimalik. Laks!“ Kandidaat Rõnne astus tõlda ja algas sõit mööda mühife-waift metsift, üle uttu

peidetud palja lagendiku. Wana Laks istus waikfelt, wahete wahel kiirustades hobuse jookfu.

Cunnar wajus mõtlema elu wäärtust ja furma,

mis nii raske mõista inimlapsele. Kui juba läbi udu ilmus esile walge ja vaikne härrasmaja ülal klünkal, ütles ta Lasfile:

„Meie peatume tagumise ukse juures. Ärritab ehk ema, kui ajame paraadtreppi.“

„Ah, milliselt roosid lõhnasid! Ta murdis mõningaid punaseid roose, mille lehed olid märjad õigest sajast.“

Nüüd läks ta ema juurde.

Seisatus uksele ja vaatles filmapilgu seda armast pead, mis nii walgena oli wajunud padjule. Haige magas sulutud silmil.

„Ta oli praegu ärknel ja küsis teid,“ ütles haigerawitsejanna ja paigutas tooli wooi äärde. Cunnar istus, wõttis pihku ema käe ja silitas teda tafa.

„Ema, tunned sa weel mind? Mina olen Cunnar.“

Nüüd awas haige palawiku- lised filmad. „Cunnar,“ ütles ta. „Ma teadsin, et sa tuled, sest ja pead mulle andma lubaduse. Sa ju tead.“ —

Ta waade oli imeline, kaugusse juhitud.

„Misfugune lubadus, ema?“ Ema naeratas ja ütles tafa:

„Tahaksin heameelega, et läheksid nende juurde, kes ei tea Jeesusest, kes eksiwad pimeduses ja surmateedel...“

Puhkas filmapilgu ja jatkas siis waiksel häälel:

„Tea, kui olid weel wäike, siis andsin sind Is- sandale. Sellepärast olen oodanud ja oodanud, et tuleksid mu juurde ja ütleksid: — Nüüd lähen sinna! Kuid weel pole tulnud. Aga nüüd tean, et sina pea lähed nende juurde, kes weel midagi ei tea Jeesusest.“

Waikis ja waade oli nii särav, nii kaugusse uppum. Noormees vaatles piiritu armastusega neid peeneid säravaid näojooni.

„Ema,“ ütles ta tafa, — „armas, wäike ema!“

Haige tõstis oma walge käe ja silitas õrnalt poja pead.

„Tahad sa awada akna, Cunnar? Siin on nii kuum. Ah, tahaksin rooside lõhna sealt wäljast!“

Kui Cunnar oli awanud akna ja jälle istus fangi äärde, ütles ta häälega, mis tuli kui kufagilt kaugusest.

„Cunnar, sa ei tarwitse nüüd wastata. Tean, et oled kutsutud minema sinna — ja, kui oled walmis minema, siis pane mõned wäikesed roosid mu kalmule.“

Weel vaatles teda fudamliku pilguga, fulges siis

filmad ja lebas waiksel ja walgena, õnnelik naera- tuswirwe armsal näol.

Cunnar istus wooi ääres ja nägi, kuidas surm tafa oma tiibu tumedaid laotas armsa olewuse ümber.

Haige awas weel filmad:

„Waata, Cunnar, — oi waata!“ ja särav naeratus peegeldus ta waates, kui näeks ta kedagi endale lähenevat. Cunnar wajus põlwelele ja wõttis ema käe pihku.

„Ema“, ütles ta tafa, — „armas, wäike ema!“

Nädal hiljem.

Hiline õhtu. Päike on loojas.

Taewarannal hõõgub weel kahwatu loode puna. Tõuseb kuu ja walab oma salapära- st walguft furnute kalmudele. Walgus mängib arwu- liste rooside õhkuwail lehtedel. Waikus, mida wa- hetewahel segawad ainult üksikud hääled kaugelt inimeste maailmast.

Sammub tugew mees sel õhtul tafa ühe wärske hauakünka juurde. Ta filmad olid kahwatud ja tõ- sifid. Tafa paneb ta kalmule pärja walgeist roosi- dest.

Milline imeline rahu walitseb furnute maailmas!

Dõ ja waikse paiga pühadus waldasid noormeele meeli. Kawa sei- fis ta hawa ääres ja kahwatuft näost oli näha, et oli elanud läbi fifemist wõitlust. Kuid ta filmist kumas rahu ja kindlus. Ta oli wastu wõtnud Jumala kutsumise ja tahtis minna wiima rahusõnumit kaugese maale. Nüüd oli ta weel tulnud ema hauale ütlemata talle, et on selleks walmis.

Noormees kummardab hawa ja rooside üle. — „Ema, mina lähen,“ ütles ta, „mina lähen nende juurde, kes midagi ei tea Jeesusest.“

Imeline magus rahu täitis ta hinge.

See oli õnnistus ülewalt.

Kuu walas oma kuma kalmis- tule, üle tumedate ristide, walgete mälestusfammaste ja lillede külluse. Ja oli kui oleksid põllud ja niidud laulnud laulu sellest rahust, mis siis inimese fudamesse tuleb, kui ta ifeenmast wõites kogu elu Jumala altarile paneb.

Soome keelest P. S.

Illustreerinud Leo Korpela.

Muinasjutt kuuskedest.

Wana metsnik sammus täna kurvalt oma armsamate seas. Jõulud ju tulemas. Lumi wingus ta tugewate, pikaldaste sammude all. Midagi ei näinud ta. Imeliselt hell oli aga. Külm. Päikese kiired, mis aga üliõrnalt talle soojust tahtsid tuua, tundusid otse painawaina, silmi pimestawaina. Mis nad siis sinna lumele otsisid; ta karjuks lumega ühes. Tuulgi oli väga kannatamatu kui wallatu koolipoiss. Keegi ei mõista teda täna.

Wäikese kirwega astub ta ühe puu juurest teise juurde ja nii mõnigi märgiti, pühendati lõhkumisele. Ilusamad sirgemad kuused walis ta. Walguselapsed pidid nad olema, kelle okkad rohekalt sädelesid — tunnistuseks, et

uhkelt raputab kuusk oma latwa ja kohisedes hüüab ta: „Kas nüüd, kas nüüd tohime minna, oo, päike!“ Siis waikib ta. Ja päike ujutab nad kiiriga üle, paneb nad ülisärra. Tuul surub neid hellalt, puhub wiimase tolmukübemekese, mis päikese walguses särawat kangelast tahab tumestada. Metsnikki silitab konarlist tüwe, wiimse helluse paneb enda surwesse. Ja puu jääb wait . . .

Kogu metsast käib kohin läbi. Ahastus, imestus, paneb ta kohama. See on warjulaste leinamine . . . Hämar dub juba. Kindlad käed pöörsid metsapalge päikeselt. Walgus kaugeleb. Puud sulawad ühte. Walged lumiloigud sinetawad.

Kuused.

päike oma kiiriga neid paitanud, suudelnud, et tuul neid kaisutanud. Wägewad üksiklased walis ta, kes unustanud kaaslased, metsasüga-wuse, hämaruse, kes pead pöõrmata waadanud waid päikesesilmi, taewa sinna. —

Need olid täna metsniku walulapsed.

Jälle seisatab ta ühe hiiglase ees. Kerge lõök tüwwe. Ja wastuseks käib warin löõda-wast juurtesse. Sahinaga wabastab ta end lumekoormast. Ta on walmis! — See toob walgust wanamehe rindu. Jah, ta walguselapsed ei tunne ahastust enda olemise eest. Öne joowastuses on nad, et tohiwad kord ometi ilma kanda seda soojust, jõudu, armastust, mis päike ja tuul ja metsnikki neile jaganud.

Nad tunnewad metsnikku, ta kurba, küsiwat pilku ja — tasast kirwelööki, mis esimesed werepisarad wälja surub. — On walus, kuid

Tasa ripuwad oksad, nagu jutustaksid nad teine teisele tänaseid sündmusi. Weel üks, siis on metsniku töö tehtud. Wäsinud on ta. Wägisi tungib walu südamesse. Seal kaswabki kuusepaar. Üks neist on walguselaps. Juba esimene lõök ennustas talle ta tänast saatust. Teine ta sõber — on öölaps — warjus.

Ta otsib walgust öös. Ta tühjendab oma südame pilwile, kuule, tähile. Igatsewad akordid saadab ta kaugele öösilmade poole, kuid ainult metsasüga-wus kajastab neid. Öösi sirutab ta oma oksad kaugele, et mängiks neil kuu kahwatu helk. Waikus öine silitab neid. Kõrgele lõpmatusse kaugusse, kus sirab linnutee wöö ja haigutab maailma ääretus — sinna igatseb ta. Ei mõista ta sõpra. See — juba lahkumisele määratud silitab tummalt weel ta õõtsuwaid oksid. Kutsub teda waatama päikese-

silmi, unustama metsawaikust, piiri, igatsuste utoopiat. Tasa laulab ta talle oma luigelaulu jõust ilmlõpmatust, päikese soojusest, tuule suudlusest, kaisutusest. Aga sõber ei mõista, ei tahagi mõista. Nii harilik on ju päike, nii igapäewane — tuul, walu waid teeb ta oma tormamisega . . .

Kaua waatles neid metsnik. Öö pilwita. Tähed sirasid kui alla kukkumas. Lumi helkis sinakalt. Ööhaldjad tõmbasid uneloori kõik ümbruse. Hiigla olewusena piiras mets nüüd metsnikku.

* * *

Jõuluöö. Jälle sammub metsnik oma arm-samate poole. Seal tahab ta suurima sünni-päewa pühitseda. Sügawad jäljed waotab ta lumme. On wärskelt sadanud. Tuul keerutab teeäärsetes hangedes. Pühib temalegi karas-tawat suhkrutolmu näkku. Täna ei tunne ta külma. Sügawamale wajub ta pehmesse lumme.

Puud terwitawad tumma kummardusega. Siis jookseb tuul läbi metsa ja kohinaga was-tab ta. See on esimene jõululaul metsnikule. Ta tänab tummalt. Poolringi piirawad teda ta kaswandikud. Lumiwaip walge linana tõstab pühalikust. Siin tunneb metsnik, siin on ta kodu: Taga — kaugel horisondil särab õnn, siis laiad legendikud äärestatud tumeda wiiruga, mis sulab sinetawasse taewawõlwi. Ei sära täna tähti, pilwed liuglewad; nad ruttawad, nagu oleks neil weel toimetusi; ainult mõni üksik uudishimuline täheke saab mahti pilwede jooksu wahelt alla ilma waadata. Metsniku pilgud pöörduwad jälle oma kaaslaste poole, kui wägawad kutsuwad käed sirutawad nad end tema poole.

Ja ta ruttab metsa hõlma. Põlwini lumes tammub ta puude wahel. Pisarad tõusewad silmi, süda tahaks nagu jahmatada — siin, seal haigutab tühi koht walendawal lumel, kändki on waiba alla tõmmatud. Ta rinnust tõuseb tasane ohe . . . Kuid peagi wahetub see õnnelise rahuga; nad on ju rõõmukäskjalad.

Wiimaks jõuab ta wiimasegi walulapse aseme juurde. Lahutatud on sõbrad. Temagi kändu on püüdnud lumiwaip oma alla matta, aga on rebenenud — ja ainult walge nupu mustawa kännu otsa jätnud. Kurwa kohinaga terwitab sõber. Ta leinab. Leinab oma tumma kaaslast. Ta igatseb ta rahustawat pilku, ta kaisutusi, ta suudlusi salajasi. Ära on tugi, mis teda warjas päikese kiirte eest; ära on kaaslane, kellega ta kord, enne ta päikese joowastust, unistas tähtede särast, kuu kahwatusest. Tuul raputab teda. Oo ta wärioseb. Ta mäletab, kuis lamas ta jalge ees uhke sõber, kuis ta lan-gedes teda wiimast korda kaisutas, talle kohlisedes sosistas: „Waata päikese poole!“ — Miks? — — — jääb helisema ta hinge . . .

Metsnik istub kännule. Pühalik waikus piirab teda. Kuski koera haugatus. Oks mingi naksatab — wariseb lumi. Siis jälle põnew waikus. Ainult waip jalgel walendab endiselt. Wana metsnik kuulatab waikuse hääli. On nagu igawiku lähenemine, nagu jumaliste ter-wiste sammumine. Terwe ta minewik käib ta eest mööda; ja siis tulewik — igawik.

Tuulgi on waikinud. Pilwed seisawad. Nägematud käed rulliwad nad lahti ja rahu-saadikud liuglewad ülalt: nii pikka, nii waik-selt . . . Terwele ilmale langeb neid — ja ei lõpegi . . .

Helmi Kappet.

Jõuluks koju.

Küla lõpul, kõige wähemas ja waesemas maja-keses, mille katust lume rohkus ähwardas alla wa-jutada, istus wana emake puupingil; nähtawasti wiibisid ta mõttes kaugel. „Ta tuleb“ sosistas ta mõtetest ärgates, ja see rõõm andis talle uut jõudu. Wähe aja eest oli keegi teda selle rõõmusõnumiga elustanud. Tema kaua koju oodatud Hans, tema laps, ta ainus rõõm, kuid ka walu! Miks ei tul-nud ta ialgi koju? miks ei hoolinud ta ema ar-mastusest? Need pikad aastad, täis ootust ja igat-sust, kurb, mahajäetud ema, kelle süda oli täis soojust ja armastustuld.

Mitte — kaugel külakesest oli linn; seal elas tema Hans; ja nüüd wiimaks ometi oli ta luba-nud tulla, kui mitte enne, siis jõuluks . . . Jõu-lud lähenesid, need rõõmutoojad pühad, rohked kingitustest, mis Jeesus kui kõige suurem rõõm ja kink ellu on kutsunud, kui teistele rõõmu walmis-tades omadki silmad särawad.

Oli ju weel terwe nädal selle armsa õhtuni, kus awalikuks saab salaja walmistatud armastus . . . Lund sadas, nii rõõmsalt ja rahulikult langesid ilu-

sad ja mitmesugused lumehelbekesed alla suurte kuhjadeni. Linna poole ruttasid suured koormad haljaste kuuskedega. Salkkond lapsi tuli koolitõa poolt jõululaule õppimast; tee lahkemel jäid nad seisma, nähtawasti nõupidamiseks. „Tuled ka Anni?“ ütles üks lastest, „jõululaupäewaõhtul haiget Toomi emakest rõõmustama.“ Kõik olid nõus ja rõõmsalt lahkusid nad üksteisest . . .

Oli jõuluõhtu. Saanikellad helisesid, kirikusse ruttasid rõõmsad ja õnnelikud inimesed. Küla lõ-pul kõige waiksemas majakeses wilkus küünla tuli aknast. Asemel istus wana emake, kelle süda kuuldawalt tuksus, iga waiksem kui krabini sünnitas temale suurt ärewust; hinge pidades kuulas ta, kas kostawad juba sammud, kuid asjatult. Kus-tumas oli ta lootus, wäsinud ta silmad õue waa-dates, wäsinud ta süda ootamisest. Raskelt õha-tes langes ta oma asemele! „Oh! ta ei tulegi,“ sosistas ta tasa. Kinni wajusid tema silmad ja kõrwad ei kuulnud enam, kui hobune ta ukse ees peatus ja pea ta uksele koputati; uks awanes ja sisse astus elurõõms noormees, tema Hans. Esi-

mise pilgu saatis ta woodi juurde, kus ema lamas. Kuid miks wärisesid ta jalad, miks peksis ta süda ema juurde astudes! „Külm, ema on külm!“

„Ema, ma olen siin,“ hüüdis ta waljult „ma tulin sind vaatama!“ — Waluga langes ta ema ette kummuli. Jõuluõhtu, täis lootuseta ahastust! Waljult kaebas ta süda, oli kui murtud haljas kuusk, mis metsast maha raiuti. Aga eks jõuludki tee raiutud kuuselegi rõõmu, sest tema küljes särawate küünalde walgel kiidetakse ju tema suurt Loojat ja igawest elupuud Jeesust.

„Kas tõesti inglid!“ imestas walust toibudes ja kuulama jäädes Hans, sest korraka kõlas imeilus lauluhelin wäljas:

Jõulud tõid rõõmu.
Jeesus meil on.

Ühelgi hingel ei puudu nüüd õnn,
Jeesus teeb rõõmsaks
Ja parandab wead,
Annab meil igawest elu ja head,

Lapsed, keda Jeesuse armastus oli wõitnud, olid haiget Toomi emakest rõõmustama tulnud. Ilusasti ja armsalt kõlas laste südamlük laul, ja tungis wägewasti kojutulnud, kurwa ja murtud Hansu südamesse... Waljult nutsid nad ühes, surnud emakese juures!

Jah jõulud, mis ikka ja uuesti suurt armastust meelde tuletawad, said ka Hansule osaks, sest nad tõid talle Jeesuse, elupäikese, uue elu... Ja kaua kostis sel jõuluõöl wäikesest onnikesest, kus Jeesus ruumi oli leidnud, rõõmus tänu- ja kiituse-laul.
H. Pomm.

Päikefepaisteline talwepäew.

Foto A. freiman.

Mõttekildusid.

Tuhande mastiga purjetab noormees elumerele, päästepaadiga pöörab rauk waikselt tagasi.

Schiller.

*

Enesega wõidelda — on kõige raskem sõda, enese üle wõitu saada — kõige kaunim wõit.

Lenau.

*

Tõe järele uuri, iludust armasta, head taha, kõige paremat tea!

Mooses Mendelson.

*

Päewad me elus on, kui lehed sügisel puus.

*

Suur süda — see on teiste kannatuste ait.

D. F. Belejew.

*

Reis hamburgi Euroopa C. E. konverentsile.

R. L. Marley.

Esimesena terwitab pärast kohaliku kiriku õpetaja konverentsi Hamburgi wabalinna senati poolt Dr. Buehl. Ta ütles lahkeid sõnu C. E. liikumise kohta ja on rõõmus, et seda suurt noorte hulka võib toredas Hamburgis terwitada. Terwitab kiriku juhatuse nimel Dr. Stage, kuma wäljamaalaste poolt terwitab soojasüdamlikult õp. Sawin Genfist, kes on teatawasti Euroopa C. E. liidu sekretär ja on meiegi maaga seisnud alalises kirjawahetuses. Hamburgi alliantsi poolt terwitab direktor Kamke, friski noortemeeste Saksa 125.000 liikme nimel annab terwitust õp. Engelle, jälle tütarlaste 185.000 hulga poolt Zuhl. Beab #tlema, et ka neis organisatsioonēs Saksamaal on mõnel pool tõsist ujuelu märgata. Usklikkude koguduste noorikoolitõu nimel, millesse kuulub 40.000 noort, terwitab wend Reiber. Selle tõsiuslikkude liitu astus möödnud aastal ka Saksa C. E. liit, sellega seisufoha «lahkujuliste» poolt wõttes.

Korralduskomitee juhataja, presbüteriaani õp. Moser, teeb lõpu, meelde tuletabes kui suure armastuse ja ohwimeelega kõik Hamburgi usklikud ringkonnad eelwalmitustõõdes on üksmeeles wõtnud osa. Laulukoori wägewate tännhelide saatel lahkume terwitustöösoolekult.

Järgmine päew oli pühapäew. C. E. tähskamaille kõnelejale on end kõik Hamburgi kirikud ja palvemajad awanud. 21 kirikus ja 14 palvemajas kõnelewad C. E. wennad.

Lõunaajal on korraldatud rongkäik läbi linna P. Waimu platsile. 10—12.000 noort wõtawad osa sellest rongkäigust. Midagi usju wõidujõust kehastas end, kui läbi misjonilise linna tännawate marsšis orkestri ja waimustatud laulukelide saatel noorte Kristuse sõjameeste hull. Ohus lehwisid ühingute wärwiliised lipud, kuma teised kandšid suuri plakateid piibli salmidega ja üleshüüetega. Rõõm oli näha, kui palju laule ka saksa noored peast oškawad laulda. Kui wilets on selles weel lugu meie juures.

Jmestades seijid inimesed tänawail ja maja-akendel. See oli ennenägemata sündmus jumalakartmata suurlinnas. Keegi laulus: Ei oleks tõesti mitte uskumud, et ilmas weel nii palju usklikke noori on! Laulus keegi teine: Reed on hoopis teistlused, nii rõõmsad. Palju räägiti ja arwustati. Issand annaks, et mõni laulusõna ka head seemet külma hinge oleks pannud! Wäljamaa C. E. esitajad sammusid ka oma riigi lippudega. Rahju, et ennem see korraldus mulle ei olnud teada, ma oleksin meiegi lippu lehwitanud. Saabus rong juurele legenditule kesk linna, kus kolmes osas rongkäigust osawõtjad pidasid kutsukoosolekuid. Rõõned olid lähitejed ja tabawad, mängukoosolekuid mäng ja laul hea.

Õhtul olid koosolekud kolmes suuremas ruumis, kus kõneldi teemile: Jeeus meie juhataja. Reist koosolekuid ei saanud osa wõtta, sest mäljamaa riikide C. E. esitajale oli määratud Jeruufalemma kirikus sõbralik koosviibimine. See oli kahtlemata üks kenamaist õhtuisi konverentsil. Rahetsen, et ruum ei luba seda ükfilasjalitult kirjeldada. Rikkalikult taetud pidulaudade ümber istet wõttes, awas õp. Moser südamlitu kõnega koosviibimise, mis tõlgiteti inglise keelde. Müüd tõusis iga riigi esitaja üles, ütles mitmetesti tulnud, andis aru C. E.

tõõ seijust omal maal ja ütles oma keeli Joh. 3: 16. Olid ka huwitawad muusikalised palad, eraldi kema oli Soome esitaja wend Atila soololaul. Pärast tutvustamist ülbiselt järgnesid isiklikud tutvustamised ja terwitamised. Mitmet wana sõpra kohtasim, kellega olin juba warem Kopenhaagenis põiminud sõpruse sidemeid.

Wägew armastuse side köitis meid ja P. Waimu rõõnnustamine oli meiega. Palju üllatust oli ka. Näiteks oli mul täiesti teadmata, et Prantsuse maal, primitiiv-metodistide seas terwelt 32 C. E. ühingut. Weel suurem oli meie imestus, kui kuulsim, et Hispaania kõik usklikud ringkonnad selle töö korralduse omaks on wõtnud ja seal praegu juba 58 ühingut olemas. Ka Läti ja Poola C. E. kiire kasv rõõmustab meid kõiki. Aruannetest oli näha, et pärast sõda pea igalpooluut C. E. töö tõuju märgata. Annan siinjuures statistilise ülewaate Euroopa kohta, mis on wälja wõetud raamatufest, mis ilmus selle konverentsi puhuks ja on ka liidu sekretäri juures meil saadawal: «Der Jugendbund für C. E. in Europa.»

Saksa C. E. konverents.

Maal	Ühingu arv	Liiget
Suur Britaania ja Sirmaa	4.506	156.170
Saksamaa	1.465	50.575
Poola	130	3.300
Hispaania	58	1.600
Soome	37	1.400
Prantsusmaa	32	1.300
Ungari	20	647
Norra	25	600
Läti	21	500
Cesti	16	467
Jugoslaawia	17	460
Tshehho-Slowakia	16	404
Hollandi	8	225
Kreekamaa	4	115
Portugaalia	7	60
Austria	7	57
Leedu	6	55
Wenemaa	2	20
Rootsi	2	18
Itaalia	1	12
Daanimaa	1	12
Schweits	18	—

Reist maist olid saatnud esitajaid konverentsile järgmised: Inglismaa, Hollandi, Ungari, Portugaalia, Soome, Läti, Leedu, Poola, Tshehho-Slowakia, Schweits, Prantsusmaa, Daani, Norra, Wene, Saksa, Elsas-Lotringen, Rootsi, Danzig ja Cesti. Kõigilt mailt anti südamlikumaid terwitust ja awaldati ilufamaid soowe. Oh! küll mitmest riigist ja usunimetusest, kuid siiski üheks saanud meie C. E. märgi ja wabaalufel. Üneisti sain aru, mäherdume wägew ühendusside on juust C. E. liikumine. Tõesti ta aitab kaasa teostada Issanda wiimast soowi: Et nad kõik üks oleksid.

Hilisel wõtnuil lahkumise ühest, kaunimaid mälestust ei endaga kaasa wõttes.

Esmapäewa hommikul asusime tegewliikmete koos-

olekule noorte telki. Alles konverentzi eele said nad oma wiimajed wõlad kustutada, mis telgil weel lasusid. Telk oli sõna tõhhes mõttes täis tiitlud. Wankritel, milledega telki ühest kohast teise weetakse, on poodium, mille esimesele servale on püstitatud kõnetool. Mitmewärwiline lipud ja piibli salmidega platatid kaunistawad poodiumi. Kindla käega juhib asjalikke läbirääkimisi Saksa liidu esimees Schürmann. Palju harutati läbi lühiteie ajaga, millest oli juurem oia kohaliku huwiga, mispäraft ka neid nimetamata jätan. Töö on neil juur ja hästi korraldatud. Waimustusega terwitawad noored Euroopa liidu esimeest Dr. Bolloti. Ornatundeline ja alaudlik saksa kindral sekretär Blecher annab aru möödmund aasta tööst. Tuletab meelde, mäherduste raskustega umbes 30 aasta eest siin tööga alustasid. Igalpool oli wastupanemist ja waemu. Nüüd on kõik teifti. Nüüd peame waatama, et meid surmaks ei armastata. Meil peab ifka põema ärkamistuli, sest C. E. liikumine sünnib kõige paremini ärkamise õhkonnas. Kindlasti tahame igajugulele selgroota, wedelale ristiusule wastu astuda ja uuestisündimise piirid selged hoida. Möödmund aastal on olnud ka siin ja seal ühinguis ärkamisi, on aga ka mõnelpool surmaidusid märgata. Soowitab ette wõtta tuulutamist, et surnunud õhkkonda selgitataks. Kui ja peaks mõned sõelast läbi kukkuma, see ei ole weel nii hull, aga Issanda tuuled saawad siis jälle puhuda.

Liitu on aasta jookjal 125 uut ühingu astunud. Ostedud on telk. Uue liidumaja ehitamises on noored annetaund 2500 kuldmarka, mis teeb Cesti raha järele 260.000 mkf. Lõpuks hüüab üles pühitjulele ja jagamatule andumisele Issanda tööle.

Aru annawad reisisekretärid. Dr. Wiesing, südamlik, sügawale wiin ifit, räägib oma reisi juhtumustest, peatudes pikemini reisi te juures Masuridesse. Mõnelpool olnud ärkamisi. Uhes limas tulnud 80 inimest usule. Mõnelpool töötawad noored suure armastusega pimedate juures. Uhes jarnases ühingu on juba 10 päästetud pimedat.

Mitmel pool on ette tulnud koosolekute segamisi kommunistide poolt, kuid mõned on tõetundmijele jaanud. Wend Otto, wastand Wiesingile, rõõmus, lööfjõnaline äratuskõneleja. Ta töötab nüüd telgis. Räägib, misjuguustest usuproowidest neil ka telgi muresemise juures tuli läbi minna. Kuid Issand aitas kõigist läbi. Peatub pikemalt telgitöö raskuste ja ka õnnistuse juures. Ode Emma toob üllituid näiteid oma reisitööst. Temal on omane inimhinge jälgida ja kujalt seda kirjeldada.

Kasja aruannet ära kuulates oli näha, et Issand ka rasteil inflatsioon-ajal oma lappi pole ära unustanud, waid on truuks jaanud ka rasteil päewil. Liidu „lehm“ on kirjastusäri ja raamatufuuplus, sest sel teel sai 27.000 kuldmarka puhast taju, mis teeb kolm miljonit Cesti marka. Hull tutetöödliki ei olets mitte ametise wõimud jääda, kui seda raha kirjanduse müügist poleks saadud. Noored, wõtame omale seda südamesse ja aitame liidu

poolt kirjastatud kirjandust hoolega müüa ja „Noorte Esu“ laiali laotada, siis ei puudu ka kunagi raha meie sekretäride kassas.

Mitmejuguustest asjalikkudest läbirääkimistest tõtan waid wälja ainult mõnda ka meie tähtjat. Toonitatakse wäga, et C. E. töös ainult kolme liiki liikmeid wõib olla: tegew-, poolbajad ja auulikmed, ja mingijuguleid uusi wahelülijid ei tohi ajutada. Ka tuleb kindlasti läbi wiia, et liikmed, kes noorsoo ühingu eest on jõudnud üle, astusid wälja usklikkude oaduse, nii et noorte-ühing ifka noorte ühinguks jääks ja C. E. jälle mitte mõnda uut kogudust ei moodustaks. Soowitatakse, et wõimalikult wähe poolbajaid liikmeid wõtataks ja ainult neid, kes tõsiselt oma hinge õnnistust taga nõuawad. Liidu liikmemaks aastas on iga tegewliikmele 2 kuldmarka ehk 220 Cesti marka. Kõikidest läbirääkimistest käib läbi tõsine waim ja armastus oma töö wastu. Issand ise õnnistagu meie wendi-õdesid Saksa liidus!

Peale tegewa oia oli waimulikud osas tähtsaid kõnefid teemibele: Walgus, elu ja armastus. Need koosolekud peeti Saksamaa suuremais piduuaales. Kõneleja ja laulufoor ahnawd kahe laali wahel förgemal kohal ja

on mõlemis jaalis näha, kus kummasi istub 2500 inimest. Kõneleja räägib otse oma ees olewa kitka seina wastu ja nii kuulatakse mõlemas jaalis. Häda temale, kui aga end ära unustab ja pea förwale pöörab, sest siis ei kuule teine jaali täis inimesi enam midagi. Walgusest kõneleb esmalt sügawmõttelise Dr. Bollot: Ütski ei tea, mis on walgus ise, kuid meie teame, et tema wastand piimedus on surm. Jeesus on kõige olemise algpääte, waimlik tsentrum. Nii kui maatera kõik walguje päiteftel saab, nii saame ka meie täielise elu ütsi Jeesuseft. Nii kui maatera end igapäew päiteftel lasel walgustada ja foendada, nõnda peame ka meie enda hinged Jeesuse elule awama. Meil on ainult niipalju walguft ja elu, kui seda Jeesuseft olemine jaanud. Kui meie walguft, mida päiteftel saame, edasi ei anna, kaotame ta wiimati hoopis, seepärast peame meie teistele tunnistama walguseft ja elust, mis Jeesus meile annab. Kui meie ja elu-päitefte Jeesuse wahel ajub maailm, kui, siis sünnib päitefte warjutus. Kõne soe ja sügaw. Kõne lõppel lahkumise meie maade esitajad, et Euroopa liidu koosolekut teises ruumis pidada. Siin ruumis aga jättatakse kõnefid walguje kohta. Kogume kuhugi üles

mugawasse jaali. Peale koosoleku awamise, terwitustõne ja sekretäri aruande wõetakse käesurumise läbi uued riigid liitu wastu. Nüüd wõetakse wastu Cesti liit ametlikult Euroopa liitu. On uued Euroopa liidu walimised. Liidu juhatajaks walitakse inglane James Kelly, sekretäriks jääb endiselt õp. Sawin Genft, kuna laetahoidjaks saab Mac Kellen. Juhataste liikmeteks saawad weel ühingute juures järele Poolast õp. Lassahn, Norrast Kleboe ja Ungarist meile kirjade läbi tuntud Dr. Gja. Need on kõik awaäärt wanad, C. E. liikumise eelmurdjad omil mail. Peale mõnejuguste läbirääkimiste juhiti kõikide tähelepamu Wenemaa noorte poole, kes oma esitaja läbi

Saksa C. E. laste telk — wäljast.

Saksa C. E. laste telk — seest.

foowisid lähemist ja tutvumemist C. E.-ga. Rajariikide esitajale tehafe ülesandeks seda küsimust isekeskis läbi harutada ja mõne tegeliku ettepanekuga Euroopa liidule esineda. Müüd jäime palwesse. Dr. Pollok nimetas ühe maa ja selle tarbed teise järele ja meie palusime nende eest. Walitses tõine palwe waim. Jäskand aga kuulgu meie õhlamisi!

Pärast lõunat olime Wene rajariikide esitajad koos nõupidamisel töö alustamise kohta Wene rahwa seas. Otsustasime ja esinesime Euroopa liidule järgmist ettepanekutega: 1) Pidades rajariikide C. E. komverents 1925. algul Niias; 2) Mõtada C. E. liikumist tutvustawat kirjandust lewitamiseks Wenemaal ja rajariikides elawate wenelaste seas; 3) panna ametisse reisisekretäre, kui awaneb võimalus ka otse Wenemaal ja 4) teha illeskute kõige maailma C. E.-lastele eestpalweid teha Wene noorsoo pärast. Wõeti Euroopa liidu poolt meie ettepanekud wastu ja taheti teha wiibimata korraldusi tarwiliste rahajummade saawutamiseks. Sel ajal, kui need nõupidamised meil olid, kõneldi juurtes saalides elust ja armastusest. Rahetsen, et neid kõnefid ei kuulnud. Teiste seletuste järele olnud ettekanded väga head, õpetlikud ja waimustawad.

Ohtul oli jumalariigi töötajate koosolek Jeruusalemis kirikus. Jälle olid kaetud laud. Pärast palwet tutvustas igaküls end piesti tõustes, oma nime ja ametit nimeta-

des, kui ka kogubust, milles töötab. Siin oli siis kõigist uskondadest, profesjorist ja doktorist kuni liht töötaja wemmani esitatud. Schürmann pidas tutvustamise mõttes kõne: Mis on C. E. ühing ja mida ta püüab? Selgelt ja lihtsalt seletas ta C. E. liikumise omapärasust ja tema eesmärgi ühiku kui ka terve ühingu juures. Ruumi puudusel ei ole mul võimalik sellest heast ettekandest siin midagi ette tuua. Järgnesid läbirääkimised ja küsimised. Seegi kooswiibimine jättis hinge heledaid mälestusi. Jäalpool awaldati ka suurt huwi meie wäikeste maa wastu. Hilja õõsi lahtusime koost.

Tänu ja kiituse koosolekul olime veel fõrd kõit koos. Juba lehwis üle kõitide lahtumise salajane kurbus. Palju terwitusi ja häid soowe anti kaasa. Hüüiti üles täielisele äraandmisele ja truuwile tööle. Saadud õnnistused peawad kodus tegudeks muutuma, muudu on nad meile olnud kaifuta. Viigutawalt laulab keelpillifoor: Kuft leiab siin rahu ja kodu mu hing. Mitmed palwetawad ja kawa weel tõusewad tänu ja töötuse hääled armutrooni poole. Terve koosolek tõuseb piisti ja saadab terwitusi südamlikumaid kõigisje maisje, kelle esitajad on seal. Neid terwitusi tahan siin teile, armsad Eesti noored, anda edasi.

Teisel päewal sõitjime Helgolandil saarele terve komverentsiga. Sellest reijist ja sellest imelijest saarest kirjutan tulewitust.

Johannes Lipstok †.

Ei ole kõigil antud kawa wiibida mailfel pinnal — seft kufe „tule koju!“ kõlab paljudede elu paremais aastates. Seefuguse kufe ofalijeks jai ka wend Joh. Lipstok tänawu aasta suwel.

Rahetjakuulise haiguse järele täideti kufe.

Johannes Lipstok sündis 3. juulil 1888. aastal Kiiu wallas, Walfkla külas, kus ka oma poistefese põlwe mööda saatis. Oma Päästja leidis ta 13. eluaastal. Walfklast ajus ta Tallinna elama, kus ta alguses sepaõpipoisteks oli, sellest pea lukusepaks, elektrimontööbriks tõusis — töötas siis juba wabrikus. Kuid edasipüüdwew waim ei annud rahu, — sealt edasi äripidajaks, kuid selle ameti juurest kufus suur ilmasõda ta sõjamehe kohuste täitmisele. Pärast ilmasõda astus ta ühend. Üsklikkude Tarwitajate Ühisuse „Selttimehe“ teenistusse, kus ta ärijuhina töötas, seal juures ifka weel edasi õppides esiti õhtukoolis, siis kaubanduslikkudel kursustel. Siin tabas teda haigus — mis ka talle saatuslikuks jai. Oma sünni-

I. Lipstok.

päewal paigutati ta mullane hoone maamulda suure saatjahulga poolt. Inimlikult waadates oleks ta seitsmekümneaastasel emal ennem kohus siit ära minna

— kuid imelikud on Jehooma teed, seft: „Tema on Jehooma, Ta tehfku, mis hea on Tema meelest“

1. Saam. 2: 8. Puhka rahus ja, noor rändaja — Jfa kodu ootab rõõmus jällenägemine. Oma iseloomu poolest oli ta wainke ja tagasi hoidlik, kuid seal juures kindlawaateline, kes järjekindlalt ettewõetud sihti mööda edasi läks. Oma täpsuse ja kindla korrapidamise pärast waliti ta tihti rewidendiks — kuni wiimase ajani oli ta ka C. E. liidu rewident.

Töötas pasunakooris, pühapäewakoolis ja noorsoo ügingus kaasa.

Olles küll mitte suur kõnemees, — tunnistas ta oma Päästjast, tehes seda südamlikulult.

„Tule koju!“ kõlab Jfa armastajast suust pea iga wõitjale!

R.

Ilmawaate=nurk.

Immanuel Kant.

K. L. Marley.

(Löpp.)

Kant pöörab piigi otsa nüüd metafüüsika, kõige üleloomuliku wastu ja tahab rabada jalult usuolu. Ta lausub: Ainult see mõtlemine, mis aja ja ruumi piirides sünnib ja seega meelte kogemusel püsib, on üksi tõeline, õige. Kõik meie teadmine aga, mis on üksi mõtlemise produkt, ei ole muud kui wari, sest temal puudub meelte tõelikkus. Kui nüüd aga õpetus üleloomulikust räägib hingest ja Jumalast väljaspool meie wiie meele piirkonda, siis puuduwad sellel ettekujutused ruumis ja ajas ja sellega teaduslik, kriitiline tõelikkus. Et tõde üksi meelte kogemuste läbi wõib saawatada, heidab Kant sel puhul kõik spekulocrimise ainult mõistusega ära, sest mõtlemine

ilma meelte kogemuste materjalita on tühine. Niipalju kahe esimese waatlusewormi kohta Kanti juures.

Meie tuleme nüüd 12 mõtlemisewormi ehk kategooriate juurde.

Kui Kant omas raamatus on kaht waatlusewormi läbi wõtnud, pöörab ta oma tähelepanu kategooriatele. Need algmõisted mõtlemise ja rääkimise juures oleksid: Ühtlus, paljus, põhjus ja selle mõju, ainelikkus, wõimalus, tõelikkus, tarwidus, wastastikune mõjuawaldus, olemine j.n.e. Need kategooriad ei ole mitte pärit meie meeltest, waid on meie waimule antud kaasa ehk sisse. Nende waral peab ja wõib üksi meie mõistus mõelda.

Niisama kui ruumi ja aega tuleb ka kategooriaid pidada ainult meie mõistusewormideks, millede kaudu orienteerume, välismuljed selgitame ja ühtlustame. Kahe waalusewormi ja kategooriate läbi saavutatud teadmine ja mõistmine on isiklik tõde, mitte aga üldine a priori line, sest kas sarnaselt saadud äratundmine asja viimast mõistet meile õieti on edasi annud, ei tea meie. Nii kaowad kõik üldised igawesed väärtused ja muutuwad isiklikkudeks. Selles näeme ratsionalismi lootuseta lõppotsust. Kant nimetab seda oma õpetust ise transsendentseks idealismiks, kuna teiste poolt tema filosoofiat krititsismiks nimetatakse.

Eelpool öeldu põhjal oleks Kanti ilmawaade ehk järgmine:

- 1) On olemas saladuslik ilm, tõeline väljaspool meid;
- 2) Sellest ilmast saame oma wiie meele läbi muljeid.
- 3) Mis see ilm tõeliselt on, ei saa meie teha kindlaks.
- 4) Need muljed töötatakse läbi meie mõistuse mõtlemiswormide põhjal;

- 5) Ja nii omatud teadmine, missugust „meie“ küll oleme sunnitud uskuma, mis aga tõelisele olemisele sugugi ei pruugi wastata, sest „meie“ mõistus ise loob need mõisted.

- 6) Kõik üleloomulik, nagu Jumal ja surematu hing väljaspool meie meelte kogemusi ja mõtlemisworme jääwad isiklikuks asjaks, mis küll täieliku ilmapildi loomiseks tarwilikud, kuid tõendada ega eitada ei saa sel meetodil.

Suur ja terawmõtteline on inimese waimu waatlus, mis tegi Kant. Niisama kui Leibnizilgi, on Kantil päritud ideed (kategooriad), kuid need ei anna mitte tõeliku teadmist meile, nagu oletas Leibniz, waid meelte kogemuste materjali läbitöötamisel ainult „meie“ tõe wastu wõib aga tunda kahtlust. Kanti raamat wiib kõige teaduse aladesse ja tõmbab piire ja wahekordi. Meie jätame kõik need siiasamasse ega taha nii üksikasjadesse minna. Loodan, et hoolas ja harjunud mõtleja on wõinud mõtlekäigus jälgida ja Kanti tema peajoonete mõista.

ARWUSTUS: Kas on Kantil õigus, kui arwab, et meie äratundmise seadused ainult meelte ilmas maksawad, wõi on need ka tõelikus ilmas makswad? Kant on oma suurepärase mõttetöö juures siiski langedud ühte eksitusse. Ta oli huwitawast leidusest eeskätt nii sisse wõetud, et unustas hoolega järele uurida, kas needsamad seadused ka väljaspool meid ei maksa.

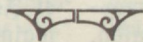
Trudelnburg näitas seda mõtlemise wiga waalusewormides, ajas ja ruumis, kuna mõtteteadlane Zeller sedasama ka kategooriate juures tõendas. Nii jääb ja on meil täielik õigus uskuda, et elamine ja mõtlemine identilised, samased, põhimõtteliselt on. Ehk küll Kant mõistuse otsuste väärtuses on eksinud, on ta meile toonud palju uut walgust, nii et iga esimest head ja uut mõtet kohe tõe wastawaks ei saa pidada. Iseäranis mõtteteadlane E. von Hartmann on näidanud, kui mõtteta sarnane transsendentne idealism on, nii kuidas Kant seda esitas, mis enam midagi eneses seiswat meile püsima ei jäta, waid kõik isiklikuks muudab. Näiteks: kui asja põhjus ainult meie isikliku mõistuse worm oleks ja tõelist põhjust ennast ei oleks, siis oleks ju meie mõtlemine ise põhjuseta ja oleksid kõik nähtused ja nende muljed meile täiesti mõistatuslikud. Nii sammus Hartmann jälle Kantist üle. Iseäranis aga looduseteadlane Renke on tõendanud, et mõtewormid ja need seadused peale isikliku ja üldised, objektiivsed on.

Meie tuleme nüüd Kanti järgnewate seletuste juurde, peale selle kui olime end selleks warustanud tarwiliku selgusega. Seal on muid elusuurküsimused Jumal, ilm ja hing. Mõistmine sünnib kategooriate läbi, mõistus sünnitab nendega töötades peaideed: Jumal, ilm ja hing. Juba sel ajal kui Kant weel oli pimedas ratsionalismi wangis ja kõige üleloomuliku, väljaspool hariliku meeltkogemust olewa wastu sõdis, tunnistas ta ise, et kuidagi üleloomulikust ei saa wabaneda, jah isegi teatud armastust selle wastu tunneb. Imeline nähtus, mis ühte

soodu suurte mõtteteadlaste juures ette tuleb ja mis meile näitab, et nähtaw kunagi meie hinges nägematu igawese aset ei wõi täita. Wõib olla aga, et paljud just seepärast nii pöörases tihti madalal wiisil, selle igawese tõe wastugi sõdiwad, sõdiwad asjatult. Oma Prologomeenides ütleb Kant kord, et näeb, et inimese waim üleloomuliku olemisest kunagi ei wõi wabaneda ega jõua üle selle wälja, waid otsimiste ja rändamiste järele ikka jälle tagasi pöörab igawese juurde. Mäherdune õiglane tunnistus nii suure mõtleja suust! Ühes teises kohas ütleb ta: ei matemaatika, ei looduseteadus, ei kunst ega isegi kõlblus ei suuda kunagi täiesti rahuldada meie hinge. Meelte kogemuste põhjal ammutatud teadmine ei rahulda meid lõplikult, sest hinge kui mõtlemise jääwad tühjad kohad ja ilmapilk laguneb ühest, sest puudub temal ju aluskiwi kui ka otsakiwi. Rahuldunud oleme alles siis, kui leiame wiimase kokkukõla ja olemise allika — Jumal. Nii loob ka Kant sügawamast tarwidusest wälja kõrgemad ideed: Jumal, ihu, hing. Ta nimetab neid küll „schein Loogik“, sest et nad väljaspool meelte kogemusi on. Siiski ei wõinud ka see terawmõtteline mees peatuda waalusewormide ja kategooriate piirkonnas, waid sammus edasi igawese olemiseni. See oli mõõdumatu sisemine wajadus. Ehk küll ideedel puudub meelte kogemuste graniitatus, ei tule need Kanti arwates siiski mitte wõtta kergelt, sest nad ei ole mitte paljude inimeste luulekujutused, waid edasi mõtlemise wajadusest wälja wõrsunud, mis mõistuse ühtlust kuni täiuseni arendab. Jumal, ilm ja hing sünniwad lihtsate loogiliste järelduste põhjal: 1) Inimesel on nägematud sisemised funktsioonid ja nähtused, mis üht pealilikat ja ühist lähtekohta lasewad oletada, mida nimetame hingeks. 2) Kui inimene kõige meelte läbi saadud nähtustele otsib, tuleb ta mõisten — ilm. 3) Kõige olemisele mõtlemise teel otsides algatajad, esimest põhjust joutakse Jumalani. Need on Kanti juures „hädapäraseid ideed“, kuigi ainult ideed. Nende iseäralikkus seisab selles, et neile meelteilmas kuju ei saa anda, mis neist wõiks nähtud saada. Nii kui ütlesin, on need Kanti juures ainult ideed. Meie peame aga eelpool öeldu põhjal ka siin kindlasti mõtlemises astuma kindlamale alusele. Meie panime tähele, et põhjuse kategooriad (igal asjal oma põhjus) ei ole mitte üksi meie mõistuse ja teadmise worm, waid ka tõelise olemise worm on. Kui meie nüüd oma hinge tegewustest järeldame hinge ja nähtuste paljusest ilma, miks siis mitte ilma olemisest Jumalat. See on enam kui unistus, see on teadmine. Just põhjuse seadus juhib meid oma küsimuste ahelikus meid wälja meelte ilmast kõrgema ilma, põhjuste wiimase põhjuseni — Jumalani.

Terwe teine osa „Puhtmõistuse kriitikast“ teeb just tegemist nende ideedega. Meie panime lühidalt tähele, kuidas just Kanti mõtlemine meie hädatarwiliselt piibli igawese tõdedeni wiib, muidu peame oma mõtlemise juures wajuja täielikku kahtlusesse ja jääma poolele teele peatuma. Ühel teisel puhul tahame ehk Jumala tõendused wõtta läbi.

Peale „Puhtmõistuse kriitika“ kirjutab Kant weel mitmed raamatud; tähtsam ja järgnew on tema „Praktilise mõistuse kriitika.“ Meil ei ole wõimalik seda huwitawat raamatut siin kahjuks läbi wõtta, sest et püüame „N. Elu“ wiimase numbriga ka meie artiklid kui wähegi wõimalik wiia lõpule. Iseäranis selle raamatu läbi sünnib Kanti ilmawaate põhimõtteis sügaw lõhe, nii et tema ilmawaate mitte ühtlane ei jää. Puhtmõistuse kriitika põhjal paistab temale maailm mehanismina, maailmasaamine ja olemine kui sunduslik põhjuste ja mõjude mõjustik, kuna praktilise mõistuse seisukohast jälle, meie kõlblikust kohustusest wälja minnes tõendab ta, et inimene end siiski peab tundma kui waba oluwust. Ka seegi suurem mõtleja lõpetab oma elutöö walusa lõhega. Jah meie teame, et ilm ja inimene ilma isikliku Jumalata on masin, millel ei ole meistrit ega juhti, millel ei ole põhjust ega otstarwet. Seepärast tahame langeda põlwedele ja tänada seda, kes oli, kes on ja kes jälle tuleb! —

Kiri Balestiinast.

Nabulus.

Tuli mulle kiri Sinult, kus palud, et Sulle midagi omaft tööft teadustan. Ma panin selle üles ande kõrwale kuni puhkeajani, ja et nüüd see käes on, pean katsuma Su soowi täita. Kõige pealt luba mind Sulle teadustada, et Nabulus, endine Seekem, Samaarias on ja nõnda mõndagi piiblitugu elawalt meelde tuletab. Nabulus on just Ebali ja Gerezemi mägede wahel orus, ja ma kujutan ette enesele Jisraeli fugharufid, kes omal ajal siin peatusid ja Moosese läbi antud õnnistusi ja wandeid kuulsid (5. Moos. 27. ja 28). Meie maja on Gerezemi weerul — ja hing igatseb wäga oma suure Jumala õnnistuste all elada — ja nad on tõesti aulised ja suurepäraseid — töötatud neile, kes sõnakuulelikud on! Siit pisut eemal on Jakobi kaew, kus meie armas Isand Jeesus wäsinult istudes üht hinge püüdis eluwee juurde juhutada ja teda esimeseks naismisionäriks tegi — jah, kaew on sügaw!! Ma pole weel sinna saanud minna, aga loodan seda pea wõiwat teha. Wõib olla, et ehk lähen ka Jeruusalemma ja sealt kaudu tagasi Egiptusse. Aga Sina tahad just Egiptusest teada — noh siis kuule. Ma olen ikka walmis sellest maast ja tema elust rääkima, seda Sa tead, ainult aeg wahest ei luba seda. Nagu see Sul on teada, olin ma olude tõttu sunnitud Shebini tagasi minema, aga ma ei tee mitte palju haigete rawitsemist, sest meil on kaks inglise õde seal ja mitmed pärisrahwa poisid ja tüdrukud õppimas. Minu töö on üldine ülewaatamine ja ewangeliseerimine, ja seda on seal rohkem teha kui mul jõudu ehk aega jätkub. Näiteks seal on kolm korda nädalas kliiniku päewad, kus haiged hulgana kokku tulewad ja kelle hulgas ja wõid lõpmata istuda ja neid õpetada; siis on meil igapäew kaks kord päewas õpetus hospitalis haigete keskel; siis on meil piiblitunnid, palwetunnid j. n. e. — ja kui aeg ja jõud lubab, lähen piiblinaisfega wälja küladesse kõigi wee ojade ääres küllwata püüdes. Ikka ja ikka pean ütleva: „Oh rõõm, et wõin teenida Jeesust, sest Tema on mu Päästja!“

Isand on omas armastuses mulle ka pisut uudse wilja magufust maitsta annud ja siin ja seal oma sõna seemet wilja lasknud kanda. Juunikuu lõpul ristiti kaks tütarlast meil, üks neist oli Shebinist, ta uus nimi on Rifga (Rebeka) ja teine on meie endine koolilaps Suezist, Marjam. Ma loodan, et wiimane pärast suwe puhkeajaga mulle Shebinis kaastööliseks tuleb, olgu hospitali tööle haigerawitsejana, wõi piiblinaiseks õppima. Ta hing armastab Jeesust südamest ja ta soowib Teda teenida.

Nende päästetud hingede kaswatamine on wäga suur ülesanne ja wastutus. Oli wäga mõjuw, kui õpetaja Muscus, kes ise ka on ristitud moslem, palus püsti tõusta meid kõiki, kes oleme ristitud ja ühegi koguduse liikmed, ja küsis, kas meie töötame neid kaht last uuelus oma palwetes ja elus aidata truult Jeesuse järel käia? Mis peale meie, kes seda wastutust oma peale wõtsime „jah“ wastafime. Küll oleks armas, kui meie usklikud Tallinnas ka käed kokku lööksid ja endid meiega selles ülesannes ühendaksid. Nad on wäikefied lapsed ja neil on palju ja mitmesuguseid raskusi teel ees, — aga meie hinged hõiskawad rõõmu pärast nähes, et Talle meri on wõinud kaht hinge päästa. Siis on meil tarwis praegu iseralikku eespalwet noormehe eest, kellest ma teile omal ajal jutustasin, Rizg nimega. Ta on mitmed korrad end ristimisele mõllinud ja ikka jälle wiimasel filmapilgul tagasi end tõmmanud kartuse pärast inimeste eest. Meil oli hirm, et ta oma hinge

foto Larson.

Jakobi kaew Seekemis (Nabuluse lähedal).

gele jäädawat kahju teeb, kui ta nõnda aega wiidab, — ja waata, praegu on ta ufu seisukord üsna waene. Päew oli määratud, millel ta oma usku Jeesuse ristimise läbi pidi awalikult tunnistama, ja jällegi tõmbas ta tagasi, ja sest tunnist on ta samm sammult alla poole läinud, nii et praegu on end ühendanud koguni oma endiste sõpradega ja Jumala rahwale nähtawalt selja pöörnud. Meie ei wõi uskuda, et kõik möödunud aastad on ainult wale olnud, waid ootame seda aega, millal ta kui kadunud poeg isamajasse tagasi tuleb oma pattu kahetsedes. Jsa süda ja maja on igatahes oma kadunud pojale lahti ja Tema ja meie ootame igatsufega oma poja tagasitulekut. Käigem peale oma palwetega, nii et waenlane ei saaks wõitu, mida ta küll suure himuga otsib.

Meil on teine noormees Shebinis hospitali töös, kes ka oma usku Jeesusesse on tunnistanud ja oma eluga üles näitab, et ta usk tõsine on. Ta nimi on Afifi Mohammed. Ka temal oli suur osa kartust inimeste eest südames, sest mitu korda on nad ta kallale tikkunud ja teda katsunud hirmutada. Wiimati on Jumal teda nähtawalt õnnistanud ja edasi wiinud, ja kui ta suwe wabaajas Aleksandriasse läks, ütlesin ma talle, et oleks hea, kui ta end seal laseks ristida — ja ristituna tagasi tuleks. Ei, wastas ta, siin kesk Shebini tahaan, et mind ristitaks, et kõik seda näeksid, saagu pärast, mis saab! Tal on tõsine armastus Jeesuse wastu ja soowib ewangelistiks saada oma rahwale. Paluge Jumalat ka Afifi eest, et Isand saaks teda läbi wiia ja tugewaks teha waimus ja Püha Waimuga täita oma riigi tööks.

Tal on nii väga armas ja lapselik usu seiskord ja ta püüab edasi. Ma tunnen, et kui ma neist armastest hingedest kirjutan, siis tagajärg on, et nemad saatana sõela satuvad, kes neid väga püüab sõeluda, — ja seepärast, mu armsad, võtke need teated, mitte ainult oma meelde kui uudised misjoni põllult, vaid kui üleskutset palvele nende hingede kasuks ja kasvamiseks. Selle otstarbega ainult teadustan teile nende oludest. —

Mul oleks veel mõndagi kirjutada, aga kardan, et kiri liig pikaks läheb ja mu armsad lugejad ära väsivad. Loodan, et need reakesed neid, kellele

mina ja minu töö siin mu Gestic käigust saadik on tuttavad, uuele kaastööle kihutab ja tulb altariil aitab kasvatada, ja küll oleks armas, kui keegi uus liige süüdataks armastuse kaastööle. Misjonitöö ei ole mitte ainult nende vähede ülesanne, kes ise on tohtinud välja minna, vaid iga päästetud hinge püha kohus!

Teid tervitab südamest teie kaastööline Issandas.
Aadress: Egypt General Mission.

Shebin el Kanater. Egypt.

M. Liblik.

MÕNDASUGUST.

RISTIMÄGI KOLORAADOS — (Ameerikas) (vaata pilt lhk. 171) Koloraado ilusatest mäetipudest ja mägedest erineb üks, mis küll tähtis pole oma suuruse, oma kõrguse ega järskude külgedega, kui teised, kuid siiski tähtsam teistest. See tähtsus seisab selles, et vähe allpool tippu leidub rist, mis kui joonistatud Loojast endast — rist — ristiusu embleem, millest ka mägi endale Püha ristimäe nimetuse saanud. Kui reisija sõidab Rio Grande'i raudteel, tõustes ikka kõrgemale Tenessi orule ja läbi sõites külg orust, ilmub tema ette suurtsugune mäetipp, mis sarnane suurele kirkule, tõustes taeva poole oma tipuga seisab kui walitseja, suure, maalilise ja rahulise alpi maastiku üle, milles mäemetsad, aasad ja keerlewad ojad. Talle oleks meeldiw waadata igast teistest küljest. Kuid mägi ükski ei wõlu meie tähelepanu — waid walge rist, tipul — ristiusu ilusam ja püham embleem, graweeritud suures mõõdus, just kui selleks, et paista silma inimestele kahesaja ja enam miili kauguselt.

Jesuiidid, dominiiklased, fransiskaanelased ja teised katoliiklikud ordud ilmusid ristiga ja löid selle 15. ja 16. aastasajal Mehikos ja keset territooriumi üles, kus praegu Ühend. riigid.

Jesuiidid ja fransiskaanelased tungisid Floriidasse, Texasse, Arisooni, Uude-Mexiko ja isegi Kanasi, siis ilmusid puritaanlased (tõsiusklikud) lewitades oma vähe karmi Kristuse kuulutust Uues Inglismaal.

Kahe, kolmesaja aasta jooksul inimesed waldasid maad osade kaupa oma Kuninga ja Kristuse nimel, seades üles Kolgata risti, kuid palju — palju aastasadu enne nende ilmumist Isa ise joonistas oma ristilöödud Poja embleemi sellele suurele mäe tipule, mis tõuseb kesk maad üles, seades seega, tema walitsust ja ülemwõimu.

Las öeldakse, et see juhus on — mis sündinud maawärisemise, pikse wõi mõne muu loodusejõu poolt, et mäe tipul sündisid nii sügawad augud, mis said talwise lume warjupaigaks ja weel nii sügawad et suurem osa aastas hoiawad risti kuu alal.

Sõna „juhus“ on nimetus, mille anname suurte jõudude tegewusele, milledest meie wäikesele mõistusele arusaamatu. Kuid tõsiasi jääb tõsiasiaks:

hulk aastasadu on see jumalik sümbol säranud mäetipul ja peegeldanud pilwedesse, tuletades mõtlejale inimesele meelde pühakirja sõnu, mis öeldud ristilöödu endast: „Ja mina tahan, kui mind maast üles tõstetakse, neid kõik enese poole tõmmata“ Joh. ew. 12: 32.

Raamatust „Maailma imed.“

„SIONI SÕBER“ kirjutab: Briti muuseumi Londonis rikastati tähenduswäärilise arheoloogilise muinaswara kogu poolest, mis Assüüria Ur linna

Härja kuu — leitud templi alusest Tel-et-Obeid'ist Ur'ist — Kaldeast.

(Tel-El-Obeid) ümbrusest on leitud, kust isa Abraham Kaananimaaale välja läks, et maad oma walitsuse alla wõtta.

Peale suure hulga haudade, waaside ja laudade kaldeakeelsete pealkirjadega kaewati välja ka mõned kõrge wäärtusega kunstiasjad. Muuseas üks päratu suur lõwpea punase jaspiskiwi keelega ja walgeist meretigudest osawalt wäljalõigatud hammastega. Pärlmutrist ja jaspisest silmad olid moosikilaadselt kujutatud.

Ühest templist leiti kuu, mis kolme härja kujutas. Neil olid kuldsed sarwed; ainult üks sarw oli maapigiga täidetud ja kullaga üle tõmmatud. Härgade juurest leiti muuseas iseäraline karaktere-

ristlik kujutus ühest küürutawast mehest. Wististi on siin templiwalwurit kujutatud.

Need asjad on pärit ligi 3000 aastat meie aja-arwamisest.

KUULUS WENE ARHEOLOOG Kolzlod on tähtsaid leidusi teinud matusepaikade uurimustel ja wäljakaewamisel Urga läheduses Mongoolias. Matusekohtadelt leidis ta hästi alalhoidunud muumiaid, mis pealkirjade järele otsustades on weel kord nii wanad kui hiljaleitud Egiptuse Waarao Tut—ench—amoni oma. Sada kakskümmend wiis jalga maa all leidis ta suurepäralisest puust ehitatud hauakambri, mis wooderdatud kallima wanaaja siidiga

ja käsitöödega. Muumiad on ka mähitud toredamatesse siidriietesse. Hieroglifilised pealkirjad sisaldawad surnute elulugusid, niisama on seinad ka täis sarnaseid kirju, mida nüüd uuritakse.

KEISER AUGUSTUSE mälestussamba jäänu-seid on wälja kaewatud Wäike-Aasias prof. Robinsoni poolt. Tähtsad pealkirjad toowad meile uut walgust arwatawasti Kristuse eluaja kohta.

MAROKOS, Bal-el-Guissa künka juures ette-wõetud kaewamistel leiti hiiglawõlwistikud, mis olnud arwatawasti matusepaikadeks kaua enne Islami sissetungimist. Arwatakse, et need matusekohad on jää-nused mõnest suurest linnast, mis asus selle läheduses.

KODUMAA TEATEID.

BRITI JA WÄLJAMAA PIIBLISELTS on Eestis juba 40 a. töötanud. Senini oli Seltsil Piiblitada peajasjalikult Tartus, kus piibli laialilao-taja J. Aunwerdt 40 aasta jooksul igalepoole üle Eestimaa on kallist Sõna külwanud. Tallinnas oli usklikkude tarw. ühisus „Seltsimees“ kauemat aega Seltsi asju ajamas, kuna a. 1923. Selts oma esitaja siia saatis. Selleks oli Hiina misjonär Meedar. Tänewu 1. oktoobrist asus õp. Kokamägi, kes enne Hiiu maal töötas, Piibliseltsi töösse Ees-tis ja on nüüd ladu juhatajaks ja Seltsi esita-jaks Tallinnas. Piibliselts on üleilmlik heategew asutus ja püüab pühakirja odawalt, alla oma hinna, üle ilma laiali laotada. Seltsi ladus on praegu 2 miljoniline piibli tagawara ainult ootamas, et rahwa sekka laiali laotatud saada. Piiblidepoo aadress on nüüd Tallinnas Suurtüki tän. 1. Õn-nistagu Jumal kallist pühakirja laialilaoitamise tööd meil Eestis rohkesti.

MEIE REISISEKRETÄRID on töötanud: öde Ilse Laas-Bäänemaa ühinguis — Haapsalus, Mart-nas, Hiiu-Kärdlas; w. P. Sink pikemat aega Pärnu-maal, Toris ja selle ümbruses, kus asub üks Pärnu C. E-laste grupp, ning Pärnus, Paides ja Wändras.

WÄNDRAS on seni walitsenud waimu elu poolest paganlik pimedus. Usuelu on rahwale tundmata. Koosolekuid pole peetud. Ainult ad-

wendistid on ka siin oma eksiõpetusega püüdnud tungida, terwe rea koosolekuid ära pidades. Ok-toobrikuul pidasid pritsimaja awaras saalis w. w. P. Sink, J. Koch ja õ. M. Krimm Tori noorte laulukooriga 3 suuremat koosolekut. Algu oli raske, rahwas osa wõtmata. Siiski Issand õnnistas ja aitas. Üür, mis nendelt koosolekuilt saali tar-witamise eest wõeti, oli küll niisugune, nagu seda mujal Eestis wist küll ei wõeta. Näha, et siin inimestel enamuses raha kõik ja kõigis on. Kuid Jumal wõib ka siingi imet teha, waja ainult eest-palweid.

UUS USUÕPETUSE ÕPPEKAWA KESK-KOOLIDELE on Tartu ülikooli prof. Köppu poolt wälja töötatud ja haridusministeeriumile kinnita-miseks saadetud. Muu seas seista seal, näiteks keskkooli I. klassi usuõpetuse kawas Buddha, Muha-medi ja teiste „suurte“ usumeeste elulugudega tutvunemine. IV. klassi usuõpetuse kawas — Paabeli, Egiptuse, India, Jaapani, Hiina, Eesti j. t. uskude peajooned. V. klassi usuõpetuse kawas „usuliste“ kirjanikkude käsitlemine — siin — Tolstoi, Ibsen j. n. e. Katekismuses selgitatakse ainult põliseid kõlblikke seadusi, mille tutvustamiseks tarwitatakse 10 käsku. Igapidi liberaalne ja wähe tõsist Kristuse usku pakuw usuõpetuse kawa. Seni pole haridusministeerium teda weel maksma pannud.

WÄLISMAA TEATEID.

SÕJAWÄE JA KAITSEPOLITSEI misjoni kon-werents oli nelipühil Landsbergis, kus kõneldi „Täiest õnnistusest“. Usklikud kindralid ja kõr-gemad ohwitserid kuulutasid Jeesust. Konwerents püsis alliantspinnal.

JOHN ROCKEFELLER kinkis hiljuti ühele usuteaduse seminarile New-Yorgis 1.083.334 dol-larit. Mäherdune kuninglik kink!

AMEERIKA PIIBLISELTS pühitses hiljuti oma 108. aastapäewa. Selgus, et möödunud aastal teist korda seltsi asutamist peale müüdnud piib-lite arw tõusis üle seitsme miljoni. Pool sellest suurest arwust läks idamaile. Üksi Hiinasse läks

2¹/₂ miljonit piiblit. Aruande juures toonitati, et huwi piibli wastu wiimasel ajal tuntawalt tõuseb. Rõõmustaw teade.

BAPTISTID JA PRESBÜTERIAANID on ühes-koos asutanud piiblikooli Porto Ricosse. Armas on kuulda, kui usklikud koos teewad tööd.

KIWITAHWLEID, mis hilja aja eest lõuna-poolselt Siinai poolsaarelt leiti, on nüüd profes-sor Grimm järele uurinud. Ta arwab need Moo-sese enese poolt kirjutatud olewat, mida tunnistas wana praegu waewalt tuntud heebrea keel, milles nad on kirjutatud, kui ka lause, millega algawad: Mind tõmbas kuninganna Niiluse jõest wälja.

Aastate wahetusel.

Peatudes aastate wahetusel peab hing jällegi juureks ja auliseks töötma Isanda armu. — Arm, arm!! Arm on võimaldanud „Noorte Elu“ ilmuda 1924. aastal. See, mida on mõinud ta pakkuda oma lugejaskonnale, ka see on arm olnud. Jääb ainult tänada seda armu Isandat Jeesust Kristust.

Möödub aasta — igawesele ajale on ta meid jällegi lähemale kannud. Kuida on ta möödunud? Mida oleme selle jooksul teinud? Missugust wilja kannud — head või paha? Uus seab uue lehekülje, kuhu waja nüüd kirjutada; seda teeme igaiüks, kuid nägemata; seda peab ka „Noorte Elu“ tegema. Kuid aidaku Isand ise, et seegi töö wõiks Tema meelepärast olla ja et see Tema nimele nüüd ja igawikus au teeks — see on „Noorte Elu“ südamepalwe. Mööduma aasta wiimastel tundidel tohime Päästja nimel teid, kallid päästetud noored, üles hüüda jälle uuel aastal palwetega „Noorte Elu“ toetama, kuid ka aineliselt temale jälle ise aastatellijaks hakates ja teifi selleks wõttes, ja seda teha armastuses Päästja vastu.

„Noorte Elu“ wõlgneb südamest tänu, noored, teile teie kaastöö, laialilaotamise ja aastatellijate wõitmisef! Wõrreldes 1923. aastaga on see hulk tänawu juurenend. — Kuid meie ei taha selle juurde peatuma jääda. Edasi — ka selles kõlab me hüüd.

Tuhandeid inimesi elab meie ümber, kes ialgi koosolekuile ja Jumala sõna juurde ei tule. Kuidas saaksite neile ewangeeliumialgust wiia? Seda wõime kirjanduse, „Noorte Elu“ kaudu. Olgem noored, kelle eesmärgiks maailma wõita 1. Joh. 5: 5. Isand ise annab selleks jõudu, kui palwes tööd teeme. Arge olge laisad, selles teie peate tegema! Room. 12: 11. Igal üksikul on siin tööd. Siirus oleks see, kui meie laiskuse, tuimuse ja hoolimatuse pärast patu pimedusse peaksid jääma ja hukkuma.

Teiselt küljest onelab palju sellest ka meie noorsootöö. Kui kannatab „Noorte Elu,“ siis kannatab ka meie noorsootöö.

Usume, et Teie, kallid noored, armastuses Isanda vastu kõik saate tegema, mis Ta teilt ootab.

Jäagu meie Isanda Jeesuse rahu ja arm koidkidega.

Sunnistusrikkaid pühi!

„Noorte Elu“ toimetuse ja talituse.

Airjawastuseid.

„fad“ — „Kaduw kõi“ läheb, kuid kahjuks jäigisem. ei jaanud tarwitada.

„fad“ — „Saitim jägis“ kahjuks hiljaks jäänud; tuli siis, kui juba ladu walmsis oli — jääb küll seeford awaldamata.

E. J. D. — Wiiks nutab ja? — nõrga wõitu.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Kallies. Toimetuse aadress: Tallinn, Siisraeli t. nr. 12—6.

Teise C. E. noorte waimuliku konwerentsi kawa.

Konwerentsi koht — Narwa.

Moto: Usk on me wõidu jõud!

Esimene päew 27. jõulukuu päewal.

Kella 9—¹/₂10. Palwetund
10—1. Rõned. Teema:

Usk.

1. Õndsakstegew usk.
2. Pühitsjewe usk.
3. Jmetegew usk.

Kella 1—4. Lõuna waheaeg.
4—6. Koosolek liikmetele.
6—7. Waheaeg.

Kella 7 õhtul: Noorsoo kutsenkoosolek.

Teine päew 28. jõulukuu päewal.

Kella 9—¹/₂10. Palwetund.
10—1. Rõned. Teema:

Töö.

1. Aratustöö.
2. Kaswatustöö.
3. Ühistöö.

Kella 1—4. Lõuna waheaeg.
4—6. Kirjandusõhtu.
6—7. Waheaeg.

Kella 7 õhtul: Noorsoo kutsenkoosolek.

Konwerentsile tulijad — teatage tingimata ennem Narwa C. E. Ühingu esimehe w. Sidos'ele

Westerwalli tn. 16—27.

„Noorte Elu“ tellimisi wõtawad vastu:

Antslas — A. Nahksepp.
Haapsalus — M. Tohver. Uus Aleksandri t. 8. a.
Järwa-Jaanis — M. Müller.
Keilas — M. Masing. kauplus „Usaldus“
Kloostres — Määra — Kr. Neidorf.
Kolga — Loksa — E. Rumberg.
Kuressaares — kauplus „Söber.“
Kärdlas — M. Murro.
Kõrgessaares — S. Ula. Paopa külas.
Lehtses — Kask.
Martnas — J. Kõrgesaar. Lähtru wall.
Narwas — J. Wink. Westerwalli 16—27.
Noarootsis — E. Tannebaum. Kiriku mõis.
Paides — H. Siiberg. Pärnu maantee 45.
Pärnus — M. Wilgats S. Sepa 12.
Rahklas — E. Roosmann.
Rakweres — A. Kulli Pikk t. 32.
Raplas — Sikeldi — A. Eichental.
Ristil — A. Remberg. Postkontor.
Ruilas — F. Aumann. Kokmardi.
Sakus — Kuul.
Tallinnas — H. Reinwaldt. S. Karja 20. „Seltsimees“
„ A. Uuemõis. „Seltsimehes“ ab. kauplus.
S. Tartu m. 51.
„ H. Wendt. Luise t. 11.
„ J. Peipmann. Allika 5—6,
„ K. Paju. Allika 5—13.
Tapal — Pr. Winter. Põllu tn. 8.
Tartus — A. Darsing. Tähtwete t. 35.
Tarwastus — Sepp.
Tõrwas — F. Utsar. Walga t. 13.
Walgas — H. Wühner. Mesipuu t. 4.
„ A. Hiire. Moskwa tn. 31—3.
Wiimsis — W. Wiik. Rummuküla, Liiwa talu.
Wiljandis — S. Böckler. Ew. wennaste k. palwemaja.
Wiru-Jaagupis — J. Kello.
Wõhmas — A. Sink. Soomewere Hiie.
Wõsul — M. Waller.

Kui talitusest otsekohe tellida, siis saata oma aadress ja raha järgmisel aadressil: Tallinn — Postkast nr. 284.

Riigiraamatukogu.

No.

**Usklikkude Tar-
witajate Ühisus**

„Seltsimees“

foovitab jõulupühiks oma raamatukauplustest järgmisi häid raamatuid.

Gesti keeles:

Sundar Singhi elulugu (uus)	40.—
Sügawuste helid, Peeter Sink'i luuletogu	25.—
Hingedewõitja	60.—
Minult üks küünal	30.—
Ritsas wäraw	20.—
Piiblijuht	45.—
Piibli käsiraamat	50.—
Breester Paolo Grass j. n. e.	10.—

Mitmesuguseid lasteraamatuid.

Jõuluks ilmub uus raamat: **Teile on täna**

Ünnistegija sünninud 10.—

Saksa keeles:

Ülulood: Lieben u. Leiden von R. Booth.	
Samuel Zeller	250.—
Georg Müller	250.—
Carl Rappoad	250.—

Kõige parem jõulukink on hea raamat!

Bilgerleben von Elias Schrenk	150.—
Ein Schiller — Terstegen	120.—
Aleine Geschichten — E. Schreiner jne.	150.—

Kristlikud jutud: Genevieve von Mcock	150.—
Der Sonne entgegen	150.—
Sie fahen niemand als	90.—
Im Sonnenwinkel	60.—
Das Salz der Erde	180.—
Die mit Tränen Säen	85.—
Von Menschen die unterwegs	180.—
Gottes Führung j. n. e.	120.—

Õpetlik kasutus: Die Welt für Jesus	180.—
Ringende Mächte	180.—
Der verborgene Umgang mit Gott	

Kroeker	55.—
Glaubenskrämpfe	80.—
Nach Jesu Bild	120.—
Bücher von Bettey j. n. e.	

Adress: Suur Karja tän. 20, Tallinnas.

Detsembrikuus ilmub trükiti Haapsalu Metod. k. M. Ü. kirjandus-toimk. väljaandel

Usklikkude Jõulualbum

noorte

Hind 25 marka.

Suuremal arwul tellijatele protsendid. Üksiku numbri foovijaid palutakse albumi hind postmarkides ära saata, mille järele album postiteel kätte toimetatakse.

Tellimisaadress: Haapsalu, Metodisti kirik Kirjandus-toimkond.

Kohane kingitus igale ühele jõuluks oleks P. Sink'i luuletuskogu

„Sügawuste helid“.

Hind 25 marka.

Teatan oma wendadele ja sõpradele, et wõtan
meesterahwa-riiete

peale tellimisi vastu.

Aust. P. Kusalep.

Adress: Koopa (Siini) tn. 9—3, Tallinnas.

Teen igasuguseid
kellasepa töid.

Tellimisi palun ära anda Tallinnas:

„Seltsimehe“ kassapidajale ehk töökotta Wil- lardi tänav 3—10 (hoowis).

Terwitades wend

G. Henny.

I. Tallinna matuse Talituse äri

Wene tänav nr. 10, kõnetr. 698.

Seal wõib leida kõik, mis matuse korral tarwis läheb. Omal surnuwankreid

Aust. w. I. Sakeus.

Rätsepaäri.

Wõtan tellimisi vastu meesterahwa-riiete jaoks tellijate, kui ka omast siise- ja wäljamaa riidest.

Austusega **w. J. Tiismann**

Liivalaia tän. 9—1.

R.Ü. „Külwaja“ trükk, Keilas.

Hind 25 marka.